

ธาตุ ๔ – ชั้น ๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมนะ ธรรมะกับการกระทำของเรามันต่างกัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ธรรมของเรา เราไม่เข้าใจธรรมกัน แล้วเราก็ตีความของเรานะ “ธาตุ ๔ ชั้น ๕” ธาตุ ๔ ธาตุเป็นวัตถุ ชั้น ๕ เป็นนามธรรม เห็นไหม รูปนาม นามรูป ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นีพุทฺธลักษณะ แม้แต่ กภาพเทวิลอยู่บนพรหม เทวดาส่งข่าวไป แม้แต่การเกิดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โลกธาตุหวั่นไหว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขาร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน โลกธาตุจะหวั่นไหว นี้ด้วยบุญญาธิการนะ

บุญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์สร้างบุญมามากมหาศาลเลย สร้างมาขนาดนั้นนะ เวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ กภาพเทวิลมาพยากรณ์ เห็นพุทฺธลักษณะ “นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอน แน่นอน แน่นอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอนเลย” แต่ขณะนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือยังล่ะ เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ได้ครองเรือน มีสามเณรรากุล สูดทำยแล้ว ด้วยบุญญาธิการ ไปชมสวน พอมสวน เห็นยมทูต คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย...คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายมันเป็นอย่างไร วัฏฏะเป็นอย่างไร แล้วเราก็ต้องเป็นอย่างนี้หรือ มันต้องมีฝ่ายตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

สิ่งใดมันเป็นของคู่ โลกนี้เป็นของคู่ เห็นไหม ธรรมะของโลกนี้เป็นของคู่ ขณะนั้นยังไม่ได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เพราะการสร้างสมบุญญาธิการมา มันมีสิ่ง

ใดแทงหัวใจทำให้เราคิดออกมาจากภายใน คิดว่ามันต้องมีฝ่ายตรงข้าม มีสิ่งตรงข้าม ถึงได้ออก
แสวงหา ขณะที่ออกแสวงหา เห็นใหม่ ขณะที่ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ฤๅษีชีไพรเขาทำความ
สงบของเขาได้ เขามีปัญญาของเขา ความคิดความเห็นต่างๆ เรื่องของนามธรรม เรื่องของธรรม นี้
ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕

ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ มันไม่เป็นธรรมหรือ มันเป็นธรรมไปไม่ได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลुरुธรรม ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า สอุปาทิเสสนิพพาน ยังมีชีวิตอยู่ พระอรหันต์ยังมีชีวิตอยู่ ขณะที่ออกค้นคว้าอยู่
สิ่งที่มรรคญาณมาชำระความเห็นจากภายใน ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ สิ่งนี้มันเป็นอาการของใจ มัน
เป็นสิ่งที่ว่าเราเกิดมา เราเป็นปุถุชน เราเกิดมาด้วยกิเลสพาทิด เราเกิดมาเป็นมนุษย์ มีธาตุ ๔ ชั้น
๕ แล้วมาศึกษาธรรมกัน ศึกษาด้วยความเห็นของเราไง ถ้าศึกษาด้วยความเห็นของเรา มันเป็น
ธรรมใหม่

มันเป็นธรรม มันเป็นปริยัติ มันเป็นสัญญา มันเป็นความจำ สิ่งนี้เป็นความจำ แล้วเราจะ
ไปเอามรรคญาณเข้าไปตัด ตัดกิเลสตัดหาความทะยานอยาก สิ่งของมันไปเป็นเนื้อเดียวกัน เห็น
ใหม่ อนุสัยนอนเนื่องมากับใจ อนุสัยนอนเนื่องมา สิ่งนี้มันสมานกันหมด เป็นสามัญสำนึก สามัญ
สำนึกที่เราคิดกันอยู่นี้เป็นสามัญสำนึก ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นสามัญสำนึก มันเป็นผล มันเป็น
วิบาก เป็นผลของบุญกุศลที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ มีธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ แล้วก็มี
กิเลสตัดหาความทะยานอยาก กิเลสตัดหาความทะยานอยากอยู่ในจิตมันออกสมานธาตุ ๔ และ
ชั้น ๕ สิ่งต่างๆ เป็นเราไปทั้งหมดเลย เป็นอันเดียวกัน เป็นเนื้อเดียวกัน เป็นสิ่งต่างๆ แต่เราไป
ศึกษาทฤษฎีกันว่า ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นธรรมๆ...ไม่เป็นธรรม ไม่เป็น

ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมาดูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว ธาตุ ๔
และ ชั้น ๕ สอุปาทิเสสนิพพาน ใจเป็นธรรม ตัวใจที่เป็นนิพพานเป็นธรรม นี่เศษส่วนของพระ
อรหันต์ใจ สิ่งนี้เป็นเศษ เป็นของเหลือทิ้ง สิ่งที่เป็นเศษเหลือทิ้ง ร่างกายและชั้น ๕ เป็นเศษที่ทิ้ง
เพราะมันเป็นสมมุติ ชั้น ๕ นี้เป็นสมมุติทั้งหมด เวลาจิตมันปล่อยเข้ามา สิ่งนี้เป็นสมมุติ มันเกิด
ดับ มันเป็นสมมุติ ไม่ใช่ตัวใจ ธาตุ ๔ นี้ก็ไม่ใช่ของเรา มันไม่ใช่ของเราหรอก แต่มันเป็นผลของ
การเกิดมาเป็นเรา นี่สิ่งที่เกิดเป็นเรา

พวกพราหมณ์พยากรณ์แล้ว “นี่พุทธวิสัย พุทธลักษณะ”

ถ้ามีพุทธลักษณะก็เป็นพระพุทธเจ้าตั้งแต่คลอดมา ตั้งแต่เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ... มันไม่ได้เป็น เห็นไหม มันไม่ได้เป็นเพราะอะไร เพราะไม่ได้เป็นแล้วยังครองเรือนอีกต่างหาก จนมีทายาท สิ่งนี้คืออะไร

พุทธลักษณะ เห็นไหม ในปัจจุบันนี้เราไปตื่นกันเรื่องโหงวเฮ้ง เรื่องลักษณะของคน เรื่อง สติ เรื่องการพยากรณ์ สิ่งที่ยากรณ์...ใช่ เกิดมา พยากรณ์ สติทำได้นะ ในเรื่องของความเป็นไป ของเรามันพยากรณ์ได้ ด้วยความคิดก็เหมือนกัน ความคิดเป็นขั้น ๕ สิ่งที่เป็นขั้น ๕ คือความ เกิดดับ สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง มันก็เป็นไปกับเรา แล้วสิ่งนี้มันไม่สะอาดมาจาก ภายในหรือ มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากภายนอกขึ้นมา แล้วเราก็ไป ตื่นตื่นกันสภาวะแบบนั้น นี่โลกต้องเป็นสภาวะแบบนั้น ธาตุ เรื่องฮวงจุ้ย ต้องจัดให้เป็นฤกษ์ยาม จัดแล้วมีพลัง พลังชั่วคราว เพราะอะไร เพราะดวงดาวเคลื่อนไป เรื่องสิ่งต่างๆ พอเคลื่อนไป มัน ก็มีอายุขัยของมัน มันเป็นอนิจจังทั้งนั้น คำว่า “เป็นอนิจจัง” มันเป็นของชั่วคราว โลกนี้เป็น อนิจจัง เห็นไหม

คูสิ พระนันทะมีลักษณะเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เวลาเคลื่อนไหวไป พระเห็นเดินมานึกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จัดอาสนะไว้รับหลายครั้งเลย นี่ผู้ที่มี ลักษณะคล้ายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มี พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล ผู้ที่ลักษณะไม่น่าดูเลยก็มี เห็นไหม ลักษณะมันก็ส่วนลักษณะสิ สิ่งที่เป็นลักษณะข้างนอกเป็นสิ่งที่เราเกิดโดย ผลบุญผลกรรม แต่ว่าสนา วาสนาจิตที่มันมีเขาวนปัญญา ปฏิภาณไหวพริบ ถ้ามีปฏิภาณไหว พริบ มีความฉลาด มันจะสะท้อนหัวใจของเรา ถ้าสะท้อนหัวใจของเรา คูสิ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะ ไปชมสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย นี่เห็นธรรมไหม

ในพระไตรปิฎก เวลาเราปลุชนสิ้นชีวิตไป ยมทูตจะถามว่า “ได้เคยเห็นธรรมะไหม เคยได้ ยินธรรมะไหม”

“ไม่เคย”

แล้วยมบาลจะถามว่า “เคยเห็นคนเกิดไหม เคยเห็นคนแก่ไหม เห็นคนเจ็บไหม เห็นคน ตายไหม นั่นคือธรรม” นี่ธรรมะ

ธรรมะคืออะไร? การเกิดและการตายเป็นธรรม ตัวธรรมเลย นี่ตัวธรรม สิ่งที่เป็นตัวธรรม เพราะอะไร เราเป็นธรรม การเกิดและการตายก็เป็นธรรม ชีวิตเรา การเกิดมามันก็เป็นธรรม เป็นธรรมชาติ การเกิดและการตายเป็นธรรมชาติ การมีคู่ครองก็เป็นธรรมชาติ แต่พรหมจรรย์นี้ไม่เป็นธรรมชาติ ผีน การประพฤติพรหมจรรย์นี้ผืนธรรมชาติ ผืนธรรมชาติเพื่ออะไร? เพื่อให้จิตมันเข้าใจธรรมชาติแล้วปล่อยวางธรรมชาติตามความเป็นจริง ธรรมนี้เหนือธรรมชาติ เพราะถ้าเป็นธรรมชาติมันต้องแปรปรวนไปตามธรรมชาตินั้น

ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ ถ้ามีหัวใจที่มันสงบเข้ามา จิตเราสงบเข้ามา เรามีศรัทธามีความเชื่อ ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อ เราจะมีสติปัญญา ถ้ามีความจงใจ ถ้ามีความจงใจ เราจะเข้าไปหาสิ่งความจริง เรามีปัญญา เรามีสติของเรา สิ่งใดที่เราประพฤติกฎปฏิบัติมันไม่จริง ๆ ทั้งนั้นละ การปล่อยวาง ๆ มันไม่จริง เห็นไหม ชั้น ๕ มันเกิดดับ ถ้าชั้น ๕ มันเกิดดับแล้วมันก็เป็นความว่าง จิตมันว่างเฉย ๆ ไม่มีสติ มันก็เป็นท่อนไม้ เป็นวัตถุไป จิตมีความรู้สึกทำให้เป็นวัตถุอันหนึ่ง ปล่อยวางกันไปเป็นวัตถุอันหนึ่ง ปล่อยวางแบบไม่มีสติสัมปชัญญะ ไม่มีสิ่งใดเลย มันเป็นมิจจาสมาธิ นี่มันเป็นมิจจาด้วย ขนาดปล่อยไปแล้วนะ ถ้าเป็นสมาธิมันก็เป็นมิจจาไป เพราะมันไม่มีเจ้าของ ไม่มีผู้ควบคุมมัน

คูลี คูสัตว์ สัตว์ใหญ่ สัตว์โตขนาดไหน เขาเอามาฝึกฝน เอามาใช้ประโยชน์ได้ทั้งนั้นเลย แล้วหัวใจของเรา เราเชื่อธรรม เรามีอำนาจวาสนา เราเชื่อ เราเชื่อในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึก แล้วเราจะสร้างสมขึ้นมาให้เกิดพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในหัวใจของเรา เราเชื่อมั่นของเราขนาดนี้แล้ว เวลาทำไป ทำไมเราไม่มี นี่ขาดสติ ขาดสติให้มันเป็นสิ่งที่ไม่มีการควบคุมมันเลยหรือ เพราะมันขาดสติมันก็ไม่มีใครควบคุม ไม่มีใครเป็นเจ้าของ เราถึงไม่รู้รู้สึกตัวเราเองเลย นี่มันฟุ้ง ฟุ้งซัดๆ ฟุ้งซัดๆ ขณะที่เราสนทนาธรรมกัน “ความว่าง ความว่าง”...ว่างๆ อย่างนั้นละ ว่างไม่รู้รู้สึกตัวเลย ว่างจนเข้าใจตัวเองไม่ได้เลยว่าใครเป็นเจ้าของ

แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา “ว่าง! เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น ว่างเลย” นี่มันควบคุมตลอด จิตมันควบคุมตลอด ถ้าจิตมันควบคุมมาตลอด จิตมันเป็นความว่างอย่างนี้ นี่ถ้าจิตเป็นความว่างอย่างนี้ ถ้าพูดถึงคนไม่มีวุฒิภาวะ มันก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เป็นธรรมคือนิพพานไง มีสติควบคุมอยู่ แล้วทำได้ ชำนาญในวสี ถ้าชำนาญในวสี เราชำนาญในเหตุ

ถ้าเรารักษาเหตุดี เรากำหนดคำบริกรรม นี้กรรมฐาน ถ้ามีกรรมฐานอยู่ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ
นี้กรรมฐาน พุทโธ ชัมโม สังโฆ เป็นกรรมฐาน

**กรรมฐานคือจุดยืน ถ้าจิตดวงใดมีจุดยืน มีเจ้าของ มีการกระทำ เวลาจิตมันสงบเข้ามา ตัว
จิตมันจะรู้จักเรา**

ถ้าเราไม่มีจุดยืนเลย เราปล่อยเลย คูสิ คูเขาเล่นกีฬา กัน เขาเล่นว่ากัน มันต้องมีอะไร? มี
ตัวว่าว ต้องมีเชือก ต้องมีลม มันจะขึ้นใช่ไหม เราเห็นเขาทำกัน เชือกคืออะไร? เชือกคือสตินี้ไง
ตัวว่าว ตัวลมมันพัดไป แต่ต้องมีการควบคุมใช่ไหม เราเห็นเขาทำกัน เราก็จับว่าวขึ้นมา โยนขึ้น
ไปบนฟ้าเลย เห็นเขาเล่นว่าว ก็เอาว่าวร้อนขึ้นไปเลย มันไม่มีการควบคุม แล้วว่าวมันขึ้นได้ไหม?
มันก็ขึ้น ได้ด้วยแรงเหวี่ยง แรงเหวี่ยงขึ้นไปแล้วมันก็หวั่นปลงมา พอหวั่นปลงมาแล้วใครเป็นเจ้าของ
มัน นี่มันเริ่มต้น ไม่ได้

**แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราควบคุมของเรา นี้จุดยืน นี้กรรมฐาน กรรมฐานต้องมีที่ตั้ง
ฐานของการทำงาน ฐานของการกระทำ แล้วทำกันที่ไหน ถ้าไม่มีจะทำกันที่ไหน งานของเขาทำกัน
เขาต้องมีงานทำของเขา นะ นักกีฬาเขาต้องมีที่ซ้อมของเขา ซ้อมเสร็จแล้วเขาต้องมีการแข่ง แข่ง
เพื่อชัยชนะ เพื่อการเล่นกีฬา กัน นี้ก็เหมือนกัน มันต้องมีธรรมกับกิเลสสิ ธรรมกับกิเลสมันต้องมี
การต่อสู้กัน ต้องมีการทำลายกัน แต่ในเมื่อเกิดธรรมกับกิเลสมีการแข่งขันกัน เราก็ไม่ยอม
แข่งขันกับเขา ทั้งๆ ที่เราว่าเราอยากเป็นนักกีฬา เราอยากจะมีชัยชนะ เราอยากจะมีความสุขของ
เรา แต่การกระทำของเรา เราทำโดยไม่มีจุดยืนเลย สิ่งนั้นมันจะเป็นธรรมขึ้นมาได้อย่างไร**

ถ้าธาตุ ๔ ชั้น ๕ มันเป็นธรรม เราเกิดมาก็เป็นธรรม คนเกิดมาเป็นพระอรหันต์หมดเลย
ทั้งโลกนี้ เพราะมีธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ มาด้วยกัน แต่ธาตุ ๔ ชั้น ๕ มันเป็นอาการของใจ ไม่ใช่ตัว
ใจ ตัวใจคือปฏิสนธิจิต จิตปฏิสนธิ ปฏิสนธิวิญญานเข้ามาในไข่ของมารดา เกิดมาในไข่ ในครรภ์
ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ การเกิดและการตายมันแปรสภาพอย่างนี้ การแปรสภาพอย่างนี้มันเป็น
ผลของวิญญะ นี่ผลของวิญญะเพราะการกระทำของจิต จิตมีแรงขับเคลื่อน คือมีกิเลสค้นหาความ
ทะยานอยาก มันขับเคลื่อนตามวาระของมันไป แล้วมันแปรสภาพของมันไปตลอดเวลา แปรสภาพ
ของมันไปตามแต่บุญกุศล เห็นไหม บุญกุศล อกุศล

คูสิ คูเทวดา กลางคืนเป็นเทวดา กลางวันเป็นเปรต ทำไมเขามีสถานะอย่างนั้นล่ะ? ก็เพราะ
การกระทำของเขา เขาอยู่ในการกระทำของเขา มันก็เวียนไปตามวิญญะ แล้วนี้บุญกุศลของเรา เรา

เกิดมาเป็นมนุษย์ เวลาเทวดาเขาอวยพรกัน “เวลาตายไปแล้วเกิดเป็นมนุษย์ขอให้พบพระพุทธศาสนาเถิด” เพื่ออะไร? เพื่อสร้างบุญกุศลของเขาเพื่อให้เป็นเทวดาอีก เห็นไหม คุณลักษณะของเทวดาเขาดี ภูมิภาวะของเทวดาเขา สถานะของเทวดาเขาพูดโดยสถานะของเขา เขารู้ได้แก่นั่นของเขา นี่ชั้น ๕ คือนามธรรม รูปเขาเป็นทิพย์ เขาไม่มีร่างกายอย่างเรา เรามีธาตุด้วย ธาตุ ๔ ของเราด้วย แล้วธาตุ ๔ ของเราเพราะอะไร เพราะมันสะท้อนหัวใจของเรา

เราเป็นนักรบที่มีอาวุธพร้อมนะ เทวดาเขาเป็นนักรบ แต่เขาไม่มีอาวุธของเขา เขายังอยากฟังธรรมจากผู้ที่มีธรรมในหัวใจเลย ที่ไหนมีธรรมขึ้นมาในหัวใจ เขาอยากจะทำอย่างนั้น เพราะอะไร อริยสัจอยู่ที่ไหน อริยสัจอยู่ที่ไหน สัจจะความจริงอยู่ที่ไหน เกิดตายๆ มันก็ทุกข์อยู่อย่างนี้ ไม่มีสิ่งใดสะท้อนใจเขา

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ มันเป็นร่างกายของเรา มันต้องมีอาหารของมัน มันต้องมีธาตุเข้าไปปรนเปรอมัน นี่มันกินอาหารไปเพื่อดำรงชีวิตของมัน แล้วเราก็อสรรหามัน เพราะอะไร เพราะเราเกิดมาโดยสัญชาตญาณ เรารู้ว่าถ้ามันหิวมันก็บีบคั้น ความบีบคั้นความทุกข์ของร่างกายมันควรสะท้อนหัวใจเราให้เห็นโทษของการเกิดและการตาย แต่เราไม่เห็นอย่างนั้น เราเห็นความหิวความกระหายเป็นธุรกิจ ธุรกิจบริการ เราจะบริการให้เกิดเป็นเงินเป็นทองของเราขึ้นมา

คูติ เราเป็นชาวพุทธนะ ถ้าเรามีศรัทธา มีใจเป็นธรรม เราจะเจือจางกัน เราจะเผื่อแผ่กัน สังคมจะมีความสุขมาก สังคมถ้าใจเป็นธรรมมันจะมีการเสียสละ จิตใจที่เป็นสาธารณะมันจะเผื่อแผ่กัน มันจะดูแลคนอื่น ไม่คิดถึงเรา คิดถึงคนอื่นก่อน คิดถึงเราทีหลัง แต่ถ้าเป็นกิเลสมันต้องคิดถึงเราก่อน มันคิดสะสมของเราก่อน แล้วการสะสมของเราทำให้สังคมมีการเบียดเบียนกัน มีการบกร่องในสังคมนั้น สังคมนั้นเอารัดเอาเปรียบกัน

ถ้าหัวใจมันมีบุญกุศล หัวใจมันเป็นธรรม มันเป็นธรรมมาตั้งแต่เริ่มต้นนะ ใจมันเป็นธรรมขึ้นมา มองสถานะเป็นธรรม ว่าธรรมชาติเป็นธรรม ทุกอย่างเป็นธรรม... ใจเป็นธรรมแม้แต่ใบไม้ใบหนึ่งหลุดจากต้นก็เป็นธรรม เป็นธรรมเพราะอะไร เป็นธรรมเพราะคนคนนั้นเป็นธรรม เป็นธรรมเพราะคนคนนั้นมีการอุกคิต คูติ ใบไม้มันยังแก่ของมัน มันต้องร่วงจากขั้วของมัน มันต้องร่วงไปของมัน ชีวิตเราก็ต้องเป็นอย่างนั้น

คูลี เราจับถ่าย ชีวิตของเรา ร่างกายกินอาหารเข้าไปมันก็จับถ่ายทุกวัน เห็นใหม่ ร่างกาย ถ้าใจเป็นธรรม สอุปาทิเสสนิพพาน แบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔๕ ปี สิ่งนี้เป็นธรรม มันเหมือนท่อน้ำนะ อาหารที่กินเข้าไปในร่างกายเราเหมือนท่อน้ำ น้ำจะผ่านท่อน้ำไปเฉยๆ นี่ก็ เหมือนกัน ในการวนเวียน ร่างกายมันก็มีอาหารผ่านไป มันกินเข้าไปแล้วมันก็จับถ่ายออกไป แต่ มันก็ดำรงชีวิตของเรามา แล้วมันเป็นสิ่งของ มันเป็นธรรมชาติอย่างนั้น แต่เราไม่รู้เรื่องเลย จิตใจ เรายึดมันถือมัน ยึดมันถือมันโดยจิตใต้สำนึกนะ สรรพสิ่งนี้เป็นเรา อะไรก็เป็นเรา..มันไม่เป็น เราหรอก มันไม่เป็นเรา แต่มันเป็นสมมุติ สมมุติว่าเป็นเรา สมมุติว่าเป็นเราเพราะอะไร เพราะถ้า เราปฏิเสธว่าไม่เป็นเราเลย มันเป็นสัจจะความจริงอย่างไร

เราเกิดมาจากกรรมนะ กรรมนี้เกิดมาจากไหน สายบุญสายกรรม เกิดมาจากพ่อจากแม่ เกิดมาจากครูบาอาจารย์ เกิดจากอุปัชฌาย์ ได้บวช นี่สมมุติสงฆ์ เกิดมาเป็นภคหัตถ์แล้วยังมีศรัทธา ความเชื่อ มีโอกาส เห็นใหม่ เพราะมีภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา มันมีธรรมและวินัยขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เราฝึกฝน นี่มันมี

ที่เรามาอยู่กัน เรามาได้อย่างไร มันมีถนนหนทางใช่ไหม มันมียานพาหนะมาใช่ไหม แล้ว เรามีจิตใจ เรามีความเชื่อของเราใช่ไหม เราถึงพามาถึงที่นี่ได้ เห็นใหม่ ธรรมและวินัยเป็นอย่างนั้น ข้อวัตรปฏิบัติเป็นถนนหนทางให้เราตัดแปลงตน ให้เราตัดแปลงเราเข้ามาหาตัวเราเอง เข้ามาหา ตัวเรา ทวนกระแสกลับเข้ามา ทวนกระแสกลับเข้ามาในหัวใจ ถ้ามันมีศรัทธาความเชื่อ เราเกิด มาแล้วมีอำนาจวาสนาอย่างนี้ มันย้อนถึงผลประโยชน์ของเรา ถ้าประโยชน์ของเราเกิดขึ้นมา นี่เรื่อง ของขั้นนั้นนะ สังขารขั้นนี้ ความคิด ความปรุง ความแต่ง เป็นขั้นที่ ๕ แล้วมันเป็นธรรมหรือยัง ถ้าจิต มันไม่สงบขึ้นมา มันเป็นธรรมหรือยัง

ธรรมมันต้องให้จิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา เห็นใหม่

“ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ” ปริยัติคือศึกษาทฤษฎี ศึกษาเครื่องดำเนิน แล้วดำเนินมา เรายังทำ ขึ้นมาไม่ได้ เราก็ไม่รู้หรอก เห็นใหม่ ของที่เป็นสาธารณะเราใช้ประโยชน์ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นธรรมสาธารณะ สังคมของชาวพุทธ ชาวพุทธรับธรรมขึ้นมา นี่พุทธ มามกะ ผู้เป็นชาวพุทธต้องทำคุณงามความดี คุณงามความดีนี้ความดีเพื่อใคร คุณงามความดีเพื่อ กิเลส ให้กิเลสมันตัวใหญ่ขึ้นมาใช่ไหม ทำดีเพื่อเรา ถ้าทำความดีไม่ได้สมใจเรา มันจะมีความ ทุกข์ของมัน

แต่ถ้าการเสียสละ ความดีเพื่อความดี ความดีไม่ใช่เพื่อเรา ความดีของเรา เพราะความดี ไม่ใช่กิเลส เห็นไหม กุศลทำให้เกิดอกุศล กุศล คุณงามความดี ทำความดีแล้วไปติดดี ติดว่าต้องทำ อย่างนั้นๆ ไม่ทำอย่างนั้นมันเป็นไปได้ นี่กุศลจากภายนอกนะ

แต่เวลาทำความเพียรละ เรามีศรัทธาความเชื่อ เราทำความดีของเรา ความดีเพื่อความดี เติงกรรมหนึ่งสมาธิภาวนาก็ชั่วโมง ร้อยชั่วโมง ก็ปีที่ชาติก็ต้องมีวิธีการกระทำ นี่คือการเพียร ความเพียรชอบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้มีความเพียรชอบ เราจะล่วงพ้นทุกข์ ด้วยความเพียร ความเพียร วิริยอุตสาหะของจิต นี่คือการเพียรวิริยอุตสาหะของจิตนะ ถ้าจิตมันมี ศรัทธามีความเชื่อ มันจะมีความรื่นเริงอาหาญในทางจงกรม ในการนั่งสมาธิภาวนา

เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา คิดทางวิทยาศาสตร์ คิดทางกิเลส เติงกรรม ๑ ชั่วโมงได้ ระยะทางเท่าไร ปีหนึ่งเดินเท่าไร คิดแต่ว่าเราคิดออกมาแล้วเดินไม่ได้ เติงกรรมตั้งแต่เกิดมาจน ตายนะ เดินรอบโลกนี้เดินกี่รอบ ระยะทางเดินรอบโลกกี่รอบ นี่คิดออกมาให้มันซาอ่อนใจ คิด ออกมาให้มันทำแล้วมันเสียขอกใจ คิดออกมาไม่ให้มีกำลังใจของเราเลย

ถ้าเป็นความเพียรชอบ ความเพียรชอบมันจะเดินกี่ชั่วโมง อันนั้นมันเป็นกิริยา เราไม่ได้เดิน เอราระยะทาง ไม่ได้เดินเอาเวลา ไม่ได้เดินเพื่อใคร เราเดินเพื่อความสงบ เหมือนเรากินอาหาร อาหารเข้าไปในปาก แล้วย่อยสลายออกไป ขับถ่ายออกไป แล้วผลที่เกิดมาคืออะไร? คือร่างกาย แข็งแรง คือมีสารอาหาร คือการดำรงชีวิต เติงกรรมเพื่ออะไร? เติงกรรมเพื่อความสงบของใจ เติงกรรมด้วยความอาหาญ เติงกรรมด้วยความชื่นใจ จิตสงบขึ้นมามันจะมีความรื่นเริงอาหาญ

“ทุกข์ควรกำหนด สุขควรกำหนดใหม่ สุขควรกำหนดหรือเปล่า จิตมัน สงบเข้ามา นี่กรรมฐาน ถ้าเรามีกรรมฐาน เรามีจุดยืนของเรา เรามีครูบาอาจารย์ ถ้าเป็นสมาธิก็ให้เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าสมาธิของเราก็ให้มีจุดยืนของเรา จุดยืนของจิตนะ ไม่ใช่จุดยืนของครูบา อาจารย์ของเรา ไม่ใช่จุดยืนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้เคยขอแบ่งผลบุญกับใคร ไม่ได้ขอแบ่งประโยชน์กับใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เคยปรารถนาสิ่งใดกับสาวก-สาวกเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารือสัตว์ ขนสัตว์ รือขึ้นด้วยวิธีการใด? รือด้วยธรรมวินัย

พระอานนท์อาราธนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ออกให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ตลอดไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ แม่แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องปรินิพพานไป”

พระอานนท์ถามว่า “ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วจะฟังใคร”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอบว่า “ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ”

สิ่งที่เป็นศาสดา เป็นเครื่องดำเนิน สิ่งที่ดำเนิน เราดำเนินตรงนี้เพื่ออะไร เพื่อบูชาใคร? ก็บูชาเรา เห็นไหม การเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนานี้เพื่อความสุขของเรา ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นสมาธิของเรา สมาธิของจิตที่สัมผัส เห็นไหม เรานั่งกันอยู่เต็มศาลา ถ้าจิตของใครดิ่งลงก็เป็นสมบัติของคนนั้น คนที่นั่งข้างๆ เราเต็มศาลา มันจะได้ผลความสุขจากสมาธิอันนี้ไหม? ไม่ได้หรอก ของใครของมัน จิตของใครของมัน หน้าที่ของเราเป็นหน้าที่ของเรา ความเพียรเป็นความเพียรของเรา เราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาก็ไม่ใช่เพื่อกิจอย่างใดๆ เลย ก็กิจเพื่อหัวใจของเราแน่ละ เพื่อความสงบของใจนี้แหละ เพื่อให้จิตมันมีวุฒิภาวะขึ้นมา ให้มันมีวุฒิภาวะขึ้นมา ให้เป็นผู้ใหญ่นะ

เด็กวุฒิภาวะอ่อนๆ มีศรัทธามีความเชื่อ ไปวัด เราก็ก็นึกคุณงามความดีของเขาแล้ว เพราะเขาไปวัดไปวา ไปวัดใจของเขา การไปวัดไปวามันเหมือนไปวัดใจ ใจของเราถ้ามันไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อ เราจะไปทำไม จิตมันตระหนี่ถี่เหนียว มันมีความยึดมั่นถือมั่น มันมีค้นหาความทะยานอยาก ไม่ยอมรับใครเลย จิตทุกๆ ดวง จะยากจะเชื่องใจ จะเป็นเศรษฐีกุมภพินาศไหน จะว่าตัวเองรู้ตัวเองเก่งทั้งนั้นเลย นี่โดยสัญชาตญาณของมัน มันต้องคิดสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้ามันไปวัดไปวาเพื่อวัดมัน เพื่อควบคุมมัน ดุติ การคำนวณความลึกของน้ำ ความลึกของต่างๆ หรืออากาศ คำนวณได้ทั้งหมดเลย แต่ความรู้ลึกของจิตใครคำนวณมันได้ แล้วจิตเวลาคำนวณออกไป ความลึกของน้ำ ความลึกของมหาสมุทรแต่ละที่แต่ละจุด ความลึกความตื้นต่างกันไหม

หัวใจของคนก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันลึกมันตื้น มันหยาบละเอียดต่างกัน ความลึกความตื้น ความละเอียดหยาบต่างกัน มันคือบุญกุศลของใจดวงนั้นที่สร้างมา สิ่งที่สร้างมา ทำสมาธิก็ทำได้ยาก-ได้ง่าย ก็ต่างกันตรงนี้ สิ่งที่แตกต่างกัน เหตุขนาดไหน คนสร้างมาหยาบละเอียดอย่างไรก็แล้วแต่

มันก็ต้องเอาความเพียรชอบที่หยาบละเอียดอย่างนั้นเข้าไปแก้ไขมัน ต้องเข้าไปทำกันอย่างนั้น แล้วถ้ามันสงบขึ้นมา นี่เป็นสมบัติของเรา

สิ่งที่เป็นสมบัติของเรา ธรรมสาธารณะ อากาสสาธารณะ อากาสในปอดของเรานะ หายใจเข้าไปในปอดเป็นของเรา สมาธิที่เกิดสร้างขึ้นมาก เราสาวก-สาวกะได้ยินได้ฟังก่อน แล้วถ้าพูดถึงปฏิบัติไปมันจะซึ่งใจมาก เห็นไหม สิ่งใดที่รู้มาไม่พ้นจากพุทธปัญญา ไม่พ้นจากปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปได้เลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เอาสิ่งที่พ้นเพื่อ สิ่งทีกว้างขวางมาสั่งสอนเราแต่สั่งสอนเราด้วยหัวใจเลย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อริยสัจ สัจจะความจริง สัจจะความจริงเกิดจากอะไร? เกิดจากสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม

“ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕” มันจะเป็นธรรมขึ้นมาต่อเมื่อเราทำให้เป็นธรรม เราต้องทำให้เป็นธรรมมันถึงเป็นธรรมขึ้นมา

ถ้าเราไม่ทำให้เป็นธรรมขึ้นมา มันก็อยู่ของมันโดยธรรมชาติของมัน คุณคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายโดยธรรมชาติของมัน แล้วเขาก็เกิด เขาก็แก่ เขาก็เจ็บ เขาก็ตาย สร้างบุญกุศล ทำคุณงามความดีขนาดไหนก็เวียนไปตามวัฏฏะ นี่ผลของวัฏฏะ

ผลของวัฏฏะที่ไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวดาเขาก็อวยพรกันอยู่แล้ว “ให้เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา แล้วทำบุญกุศลขึ้นมาให้เกิดเป็นเทวดาอีก” นี่เพราะอะไร เพราะความรู้สึกลึกซึ้งภาวะเขามีเท่านั้น แต่เราเป็นมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้ววางธรรมวินัยไว้ นี่มีร่องรอย มีพระไตรปิฎก มีตำรับตำรา มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเรา คอยชี้แนะขึ้นมาให้พ้นจากความคิดหยาบๆ จากภาวะของวัฏฏะอันนี้ เข้าไป ออกมา ให้จิตมันพ้นออกวิวัฏฏะ แล้วมันจะพ้นออกวิวัฏฏะได้อย่างไรในเมื่อเราไม่เห็นตัวตนของมัน ไม่เห็นสถานที่ตั้งของมัน ไม่เห็นจิตที่มันเกิด ที่มันยึด...เกิดที่ไหนล่ะ

“ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นธรรม” ธาตุ ๔ คือธาตุ ๔ ชั้น ๕ คือชั้น ๕ แต่จิตมันสงบขึ้นมาแล้วมันเห็น เห็นธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ ด้วยจิตที่เป็นสัมมาสมาธิ

ถ้าจิตไม่เป็นสัมมาสมาธิ มันเห็นโดยนิमित เห็นโดยการคาดหมาย เห็นโดยสัญญา เห็นสภาวะแบบนั้นมันก็หลุดมือไปๆ การเห็นนะ เห็นใหม่ คนทำธุรกิจ เริ่มต้นตั้งแต่เราทำวิจัยตลาด

เราต้องทำโครงการของเรา พยายามทำแล้วถ้าประสบความสำเร็จ ธุรกิจของเรามันไปรอด ธุรกิจเราเลี้ยงตัวเองได้ เราจะดีใจมากเลย แล้วเราจะทำธุรกิจให้ขยายใหญ่โตขึ้นไป

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ในเมื่อการกระทำของมัน ถ้ามันไม่มีผลตอบแทนขึ้นมา แล้วอะไรคือผลตอบแทนล่ะ อะไรคือผลตอบแทน นี่ทำธุรกิจแล้วก็ขาดทุน ทำธุรกิจแล้วล้มลุกคลุกคลานอยู่ตลอดเวลา เราท้อใจไหม เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วเราไม่เคยเห็น เราไม่เคยได้ประโยชน์ขึ้นมาจาก การประพฤติปฏิบัติของเราเลย เราจะมีปัญญาเดินต่อไปไหวไหม เราจะมีกำลังปฏิบัติไปถึงไหน

ในการปฏิบัติมันก็มีผล ผลอันนี้ เห็นไหม “ทุกข์ควรกำหนด” สุขก็คือสุข สุขมันอยู่กับเรา นะ อนิจจังทั้งนั้น มันอยู่กับเราชั่วคราว ถ้าไปติดสุข ติดความพอใจ ติดความเป็นไปอย่างนี้ มันก็ภาวนาไปโดยการคาดหมาย การคาดหมายก็ทำให้เราทุกข์อีก **สิ่งที่จะเป็นความจริงของเราขึ้นมา เราต้องมีความเพียรชอบ ถ้าความเพียรชอบขึ้นมา เราตั้งสติของเรา**

คนต้องมีจุดยืน คนไม่มีจุดยืนเป็นผู้ปกครองเขาไม่ได้ จะเป็นคนใหญ่คนโตขึ้นมาไม่ได้ คนที่มีจุดยืนขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ปกครองได้ **จิตถ้ามีสมาธิเข้ามา มีสัมมาสมาธิเข้ามา มันมีจุดยืนของมัน มันมีอำนาจที่จะต่อรองกับกิเลส กิเลสมันต้องการชักนำไปอยู่ที่อำนาจของมันด้วยรูป รส กลิ่น เสียง ด้วยความเป็นไปของโลก รูป รส กลิ่น เสียง ความสัมผัส สิ่งนี้มันต้องการมากโดยความกระหายของมัน จิตมันจะอยู่เลี้ยงตัวเองไปไม่ได้ด้วยความกระหายของมันเอง ด้วยความบกพร่องของใจ ใจมันบกพร่อง มันหิวกระหายของมัน มันจะเอารูป รส กลิ่น เสียงเป็นอาหารของมัน**

อาหารในวิญญูะ กวฬิงการาหาร วิญญูณาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร อาหารในวิญญูะ ไม่ใช่อาหารของมนุษย์ มนุษย์กินกวฬิงการาหาร อาหารที่เป็นคำข้าวเท่านั้น แต่อาหารของวิญญูะ คูลิ วิญญูณาหาร อาหารของเทวดา ผัสสาหาร อาหารของพรหม

มโนสัญเจตนาหาร เราก็บอกเป็นเจตนาๆ สิ่งนี้อาหารของใจ สิ่งที่เป็นคุณธรรม ถ้าคุณธรรมมันจะเกิดขึ้นมา อาหารมันเกิดมาได้อย่างไร ธรรมมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าธรรมมันจะเกิดขึ้นมา เราต้องมีความจริงใจของเรา สิ่งนี้มันถึงจะเป็นธรรม

ของมันมีอยู่ กำปั้นทุบดิน ธาตุ ๔ และ ชั้นที่ ๕ มีกันทุกคน คนเกิดมามีธาตุ ๔ และ ชั้นที่ ๕ ถ้ามีธาตุ ๔ และ ชั้นที่ ๕ แล้วเราก็มั่นใจว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม เราก็ไปนอนใจกับมันว่ามันเป็นธรรมะของ

เรา...มันเป็นธรรมชาติของกิเลส สิ่งที่เป็นธรรมชาติของกิเลสมันจะทำให้เรากลุ่มหลงไป ถ้ากลุ่มหลงไป มันก็หมดโอกาสไปซะใหม่ เราจะหมดโอกาสไป เราจะเดินตามรอยกิเลสให้กิเลสมันสร้างภาพขึ้นมา แล้วก็เดินตามไปว่าธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นธรรมๆ...ไม่เป็น! ไม่เป็น!

ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นของทิ้ง ของทิ้งเลย เพราะอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ สะกือเศษส่วน คือชั้น ๕ คือสิ่งที่ถือกันอยู่นี้ สิ่งที่ถือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔๕ ปีที่เทศน์อยู่ สิ่งที่เทศน์อยู่ เทศน์จากอายตนะ สิ่งที่กระทบ เพื่ออะไร? เพื่อสัตว์โลก เพื่อรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ สัตว์โลกมันถือธรรมกันได้ด้วยโสต โสตเข้าถึงหัวใจ ถ้าใจมันเปิดนะ ถ้าใจเปิด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ เหมือนหงายภาชนะที่คว่ำให้หงายขึ้นมา

ถ้าภาชนะเรากว่าอยู่เราจะไม่ยอมรับสิ่งใดๆเลย จะไม่เชื่อสิ่งใดๆเลย สิ่งนี้เป็นแค่คำพูด สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เพราะอะไร เพราะความคิดของกิเลส แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์หรือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีธรรม เวลาพูดออกมามันมีธรรม มีความจริงออกมาจากหัวใจ มันจะแทงเข้าไปในหัวใจของเรา

แต่ถ้าเราไปจำว่ามันก็เป็นคำพูด มันเป็นคำพูดเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ พระอรหันต์จำได้หมดเลย เวลาสังคายนา พระอรหันต์เป็นผู้สังคายนาธรรมะ พระอุบาลีเป็นผู้สังคายนาวินัย ธรรมและวินัย สิ่งที่จำมาอย่างนั้น ถึงที่สุด ทำขึ้นมาเองแล้วมันก็เหมือนกัน เหมือนกันคือมีกำลัง จิตมันมีกำลัง มันมีความเห็นของมัน มันถึงสะท้อนเข้าไปถึงหัวใจ แล้วสิ่งนี้มันสะท้อนหัวใจเราไหม มันสะท้อนหัวใจเราเพราะอะไร นี่ความเสมอภาคของจิต

จิตทุกดวงจิตที่เกิดมามันเกิดมาด้วยอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา โลกนี้มันหมุนไป มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์ เพราะใจมหัศจรรย์มาก คุณ เราดูสัตว์ เราดูสิ่งต่างๆ ที่มันเกิดสิ สัตว์มันเกิดขนาดไหน นี่มันเกิดโดยธรรมชาติของมัน แต่ถ้ามันเกิดสภาวะแบบนั้น นั่นอบายภูมิ สัตว์ เสร็จงาน นี้อบายภูมิ อบายภูมิ ๔

แล้วเป็นมนุษย์ขึ้นมาเป็นกลาง ถ้าเราตกนรกอเวจี มันก็เหมือนกับเราติดคุกติดตะราง มันจะมีกฎข้อบังคับ ถ้าเราขึ้นไปบนสวรรค์ บนพรหม มันก็เหมือนเราอยู่ในสถานที่ที่สุขสบาย มีสถานะที่ดี...ก็เท่านั้น ก็เท่านั้น วัฏวนเดี๋ยวนี้มันก็เห็น คุณมันก็เห็นอยู่เดี๋ยวนี้ สิ่งที่จะต้องจำมันอยู่ มันก็เห็นเดี๋ยวนี้ สิ่งที่จะต้องจำ แล้วแต่กาลเวลาจะหมดโทษ มันก็ออกมาจากการจองจำนั้น มันหมดกรรม

หมดเวลาแล้วมันก็หมุนเปลี่ยนไป แล้วในปัจจุบันมันย้อนกลับเข้ามาได้ ถ้ามันพิจารณาเข้ามา มันจะสอดคล้อง เวลามันสอดคล้อง มันหดตัวเข้ามา จิตมันจะหดตัวเข้ามา

จิตที่มันแผ่ออกไป มันแผ่ออกไปยึดไปทั้งหมดเลย ยึดไปในวิญญูะ คาดหมายได้ทั้งหมด ตั้งแต่พรหมลงมา แต่คาดหมายโศคาบัน สกิทาคามี อนาคามีไม่ได้ ถ้าพูดออกมา ถ้าไม่เป็นความจริงก็พูดมาผิดๆ ว่า “สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ มันเป็นธรรมอยู่แล้ว” ถ้าเป็นธรรมอยู่แล้ว เกิดมาจากท้องพอท้องแม่ก็เป็นธรรมเลย

“มันเป็นธรรมอยู่แล้ว”...แต่นี้มันไม่เป็นนะสิ ศึกษาขนาดไหนก็ไม่เป็น ศึกษาขนาดไหน มันเป็นการจำมา มันไปคูบุญชิวของคนอื่น ไปคูในธนาคารชาติ เงินในธนาคารชาติมหาศาลเลย...ใช่เราเป็นชาวไทย เราก็มีสติธิในเงิน ในสถานะอันนั้นด้วย นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เราก็มีสติธิในศาสนานี้ด้วย แต่สมบัติของเราละ ความจริงของเราละ ความจริงเกิดขึ้นมาหรือยัง ถ้าความจริงเกิดขึ้นมา เราถึงจะต้องไม่นอนใจอันนี้ แล้วทำความสงบเข้ามาให้ตั้งใจ

“ปริยัติ ปฏิบัติ” การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อใคร คุณิ เขาทำธุรกิจกันเพื่อเขาๆ ไอนี้เพื่อเขาละ นำสอดคล้อง เวลามันเป็นมรดกตกทอด มันเป็นสมบัติของโลก ไม่ได้เป็นของใครเลย เราหา มา เรามีอำนาจวาสนา คนที่มีอำนาจวาสนามันจะมีจังหวะและมีโอกาส ประกอบสิ่งใดจะประสบความสำเร็จบ่อยครั้งมาก เพราะอะไร เพราะอำนาจวาสนาของเขา เขาสร้างของเขา มา อำนาจวาสนาของเราน้อยกว่าเขา แต่ด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้วยความมุมานะของเรา เราทำงานของเราด้วยความลงทุนมากกว่าเขา แต่ผลตอบแทนพอๆ กัน

คนที่มีอำนาจวาสนาทำขนาดไหนก็แล้วแต่ แล้วมันได้ประโยชน์ นี่คืออำนาจวาสนา อำนาจวาสนามันสร้างสมมาสถานะแบบนี้ แล้วสิ่งที่เราทำของเราเพื่อประโยชน์ของเราขึ้นมา ก็มีอำนาจวาสนาเหมือนกัน นี่อำนาจวาสนาจากภายใน ถ้าวาสนาจากภายใน เราก็ต้องมีความมุมานะ

งานของโลกทำแค่นี้ เขาก็ทำไว้เพื่อเป็นสมบัติของโลก แม้แต่ลูกหลานเรา ลูกหลานสายบุญสายกรรม มันก็เป็นสายบุญสายกรรม นี่ไปผูกไปข้อง เราไปผูกไปข้อง เราไปห่วงอาลัยอาวรณ์ไปหมดเลย แต่สมบัติของเราละ สมบัติของเราถ้าเราปล่อยขึ้นมาดีกว่า เราเป็นคนไม่รับผิดชอบ ทำไมเราไม่รับผิดชอบ ขนาดครอบครัวยังไม่ดูแล

ดู! ดูด้วยธรรม เห็นไหม สร้างสมมันขึ้นมา ให้เขามีความสามารถ ให้เขาบริหารจัดการ เป็นสมบัติของเขาได้ แล้วเราก็บริหารจัดการหัวใจของเรา

ดูสิ ชาวพุทธเราเวลาแก่เต้าขึ้นมาให้ไปวัด ไปวัดเพื่ออะไร? ไปวัดเพื่อเตรียมตัวตาย แล้วก็ตายไปโดยเข้าไม่ถึงศาสนา ตายไปในวัฏฏะ หมุนเวียนไปโดยที่ว่าธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ นี้เป็นธรรมไง...เป็นธรรมสำหรับใจที่เป็นธรรมดู แต่ไม่เป็นธรรมสำหรับกิเลสเลย กิเลสมันจับเป็นสิ่งที่อ้างอิง อ้างอิงว่าไม่ทำ อ้างอิงว่ารู้แล้ว ว่า “ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ นี้เป็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง ปล่อยวางหมดแล้ว” ปล่อยวางจริงหรือเปล่า ปล่อยวางจริงไหม

นี่ธรรมบังเอิญ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอดเลย แต่กิเลสมันบังเอิญเอามาหลอกเรา ใช้เรา ทำให้เราไม่เข้าใจในสภาวะธรรมเลย ทั้งๆ ที่ของมีอยู่กับตัว หัวใจอยู่กลางหน้าอกเรานี้ ร่างกายก็ขับเคลื่อนอยู่ที่นี่ แล้วมันจะแปรสภาพไป แล้วมันจะตายไป ถึงเวลาแล้วมันจะหมดโอกาสไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เวลาหมดโอกาสไป สอุปาทิเสสนิพพาน เพราะมันเป็นเศษอยู่แล้ว เวลากิเลสมันขาด ขาดตั้งแต่โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีขึ้นมา ขาดถึงมรรคญาณขึ้นมา ทำลายหัวใจทั้งหมดเลย ทำลายชั้น ๕ ทั้งหมดเลย ทำลายชั้น ๕ แล้วยังทำลายตัวมันเองอีก แล้วทิ้งไปหมดเลย ใจมันพ้นออกไป ใจเป็นสอุปาทิเสสนิพพาน คือจิตที่เป็นธรรมแท้ๆ ไม่ใช่ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕

เพราะชั้น ๕ เป็นสมมุติ จิตเวลามันแสวงอารมณ์ขึ้นมา นิมโนสัญญาเจตนาหาร มโนวิญญูณปิ นิพฺพินฺนุทติ มโนสมฺมุสฺเสปิ นิพฺพินฺนุทติ สิ่งที่เกิดจากความสัมผัสนั้นก็เมื่อหน่าย มโนก็เมื่อหน่าย ทำลายเมื่อหน่าย เมื่อหน่ายทำลายหมดเลย ทำลายจิตหมดเลย ทำลายหมดแล้วมันไปอยู่ที่ไหน? ก็อยู่ที่นิพพาน แล้วเวลาออกมาเพื่อสื่อสาร ออกมาเพื่อประโยชน์ชาวโลก มันออกมา ตั้งตัวขึ้นมา มโนๆ มโนวิญญูณปิ นิพฺพินฺนุทติ มโนสมฺมุสฺเสปิ นิพฺพินฺนุทติ มโนที่ตั้งขึ้นมา

มโนเป็นสมมุติหรือยัง มโนเป็นภพ มโนเป็นสิ่งต่างๆ มันเป็นภพขึ้นมา ตั้งขึ้นมา ความคิดเกิดจากไหน? ความคิดเกิดจากฐิติจิต ความคิดเกิดจากเรา แล้วความคิดที่เกิดจากเรานั้นเกิดมาได้อย่างไร ถ้ามันไม่มีฐานที่ตั้ง ไม่มีเจ้าของ มันจะสื่อความคิดออกมาได้อย่างไร

พลังงานทั้งหมดมันมีที่มาที่ไปหมดนะ ความคิดก็มีที่มาที่ไปทั้งหมดเลย แต่มันทำลายหมดแล้ว ถึงเป็นเศษส่วน เป็นเศษทิ้ง ของทิ้งทั้งหมดเลย แต่ของเรามันทิ้งได้ใหม่ บอกว่า “ปฏิบัติกรรม ปล่อยวางๆ”...ปล่อยวางโดยใคร ปล่อยวางโดยกิเลสดี ปล่อยวางโดยกิเลส ไม่ได้ปล่อยวางใดๆ เลย ปล่อยวางโอกาสของเรา ปล่อยวางชีวิตนี้ เกิดมาแล้วตายเปล่า ปฏิบัติโดยไม่มีสิ่งใดติดมือไปเลย

การปฏิบัติมันต้องมีสิ่งใดติดมือไป แม้แต่จิตมันสงบขึ้นมา มันก็ติดความรู้สึกนี้ไป มันจะมีความสงบของมันนะ จิตที่สงบขึ้นมาจะมีความสุข ความสุขถ้าไม่มีวุฒิภาวะ แค่มีสมาธิมันก็ว่านิพพานแล้ว เพราะอะไร เพราะมันเป็นเจ้าของ ถ้ามันเป็นนิพพานนะ ฤทธิชีไพรเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ต้องตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับอาจารย์ดาบส “เจ้าชายสิทธัตถะนี้มีความรู้เหมือนเรา เข้าฌานสมาบัติได้เหมือนเรา เป็นอาจารย์สอนได้” เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธหมดเลย ปฏิเสธเพราะเวลาคลายออกจากสมาธิแล้วมันก็เป็นปุถุชน

แต่ถ้าเรามีวาสนามันจะย้อนไป คุณิ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม...เห็นกายเห็นอย่างไร ธาตุ ๔ มันอยู่ข้างนอก ธาตุ ๔ มันเป็นธาตุ มันเป็นสสาร แล้วเวลาไปเห็นกาย เห็นธาตุอันนี้ มันเห็นจากใจ มันไม่ได้เห็นจากตาเนื้อหรืออก มันไม่ใช่เห็นโดยสามัญสำนึกหรืออก เพราะสามัญสำนึกกับจิตมันเสมอกัน เราเกิดมา เราเป็นมนุษย์ขึ้นมา เพราะมีจิตใจนะ

คุณิ โดยความคิดของเรา สมอมนั้นคิด มันคิดมาจากไหน เวลาเราหลับขึ้นมา สมอมนั้นคิดได้อย่างไร สมอมนั้นคิดเพราะอะไร เพราะมันมีพลังงาน มันมีพลังงานตัวจิตให้มันคิด สิ่งของมันคิดขึ้นมา มันคิดขึ้นมาโดยกายกับจิตมันเกี่ยวเนื่องกัน ถ้าคนที่จิตไม่รับรู้เลย จิตมันเหม่อลอยของมันแล้วเห็นสภาพสิ่งใด เราจะไม่รู้สิ่งใดๆ เลย เห็นไหม ระหว่างกายที่มันรับรู้ของมันก็ต้องมีจิต

ถ้าจิตไม่ออกรับรู้ มันสักแต่ว่า เสียงกระทบหูก็ไม่ได้ยิน ได้ยินแต่เสียง ไม่มีข้อมูล ตาเห็นรูปขึ้นมา รูปสักแต่ว่ารูป ไม่รู้เรื่องอะไรเลย เพราะอะไร เพราะจิตมันไม่รับรู้ แล้วเห็นสภาวะแบบนั้นเห็นด้วยอะไร? ก็เห็นด้วยตัวของจิต เห็นเพื่ออะไร? เห็นเพื่อสร้างต้นหาความทะยานอยาก เห็นแล้วมันก็เป็นไปตามมัน

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ทำจิตให้สงบเข้ามา มีคำบริกรรมต่างๆ มีปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ ปัญญาอบรมสมาธิ ต้องมีปัญญาไล่เข้ามา เพราะมันเห็นปัญญามันไล่ค้อน ไล่

ก่อนความคิดของเราเข้ามา มันได้ก่อนความคิด เห็นใหม่ ความคิดนี้ไปกว้านฟืนกว้านไฟมาเผาตัวมันตลอดเวลา ความทุกข์ที่เกิดขึ้นมา เกิดเพราะความคิดของเราเอง เพราะความคิดมันไปกว้านสิ่งนั้นมาเหยียบย่ำหัวใจของเรา แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีเหตุมีผลว่า สิ่งนี้เกิดขึ้นมา โทษที่เกิดขึ้นมา เวลามันเจ็บมันปวด มันแสบมันร้อน ใครไปเอามา? ไม่มีใครเอามาเลย แต่ด้วยความโง่ ไปเหยียบมันมาเอง ไปกว้านมันมาเอง แล้วเอามาเหยียบย่ำเรา แล้วผลที่เกิดขึ้นมาคืออะไร? ผลที่เกิดขึ้นมาคือน้ำตาไหล คือความทุกข์ความยากนี้ไง

ถ้ามันเห็นโทษ มีสติสัมปชัญญะ นี้ไง มันใจใจดำ มันจะรู้สึกใจเราเอง พอเห็นใจเราเอง มันก็เริ่มปล่อยๆ ปล่อยอะไร? ปล่อยฟืนปล่อยไฟ ปล่อยบ่วงของมาร ปล่อยสิ่งที่รูป รส กลิ่น เสียง ปล่อยเข้ามา มันสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้าๆ จนจิตเห็นเหตุเห็นผล เห็นเหตุเห็นผลเพราะอะไร เพราะมันเป็นสัมมา สัมมาเพราะมีสติควบคุม สติมันรับรู้ สติเป็นเจ้าของ

เพราะคิดก็ทุกข์ ปล่อยก็วาง ปล่อยเพราะอะไร ปล่อยเพราะปัญญามันรู้ทัน ปล่อยเพราะมีสติสัมปชัญญะ มันปล่อยเข้ามาๆ ฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า ฝึกฝนจนมันมีความชำนาญการของมัน เราคุมมันไปบ่อยครั้งเข้า จนเห็นจิตนะ เห็นจิต เห็นอาการของจิต เห็นใหม่ เพราะความคิดมันเป็นอาการ มันเป็นเงา ไม่ใช่ตัวจิต พอตัวจิตมันหดเข้ามา ทำไมมันเป็นตัวมันเองได้ละ ทำไมเป็นอิสระได้ ทำไมมันปล่อยวางได้ ความคิดกับความปล่อยวางมันต่างกันอย่างไร

ความคิดที่เกิดขึ้นมา โดยสามัญสำนึกนะ โดยธรรมชาติ ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ โดยธรรมชาติของคนมันก็คิดโดยธรรมชาติ เด็กถ้ามีการศึกษามันจะมีข้อมูลของมัน การศึกษาทางวิชาการสิ่งใด เวลาคิดออกมา คิดออกมาจากมุมมองนั้น เพราะการศึกษานั้นมันเป็นสัญญา มันเป็นการฝึกฝนมาของจิต มันก็คิดตามมุมมอง เห็นใหม่ เหตุการณ์หนึ่งนักกฎหมายคิดอย่างหนึ่ง นักรัฐศาสตร์คิดอย่างหนึ่ง นักการปกครองคิดอย่างหนึ่ง คิดแต่ละอย่างไม่เหมือนกันสักอย่างเลย เพราะอะไร เพราะข้อมูลการศึกษา แต่ถ้าคนไม่มีการศึกษาละ คนไม่มีการศึกษามันก็คิด มันคิดโดยสามัญสำนึกใจ

ถ้ามันคิดโดยสามัญสำนึก นี้ธรรมชาติของจิต ธรรมชาติของธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ มันเป็นอย่างนี้ แต่มันมีตัวจิตอีกตัวหนึ่ง ตัวจิตที่มันสมานตัวนี้เข้ามาให้มันดำเนินการไปโดยสามัญสำนึก แล้วสติของเรา เราควบคุมความคิดของเราไป มันตามความคิดไปด้วยธรรม ด้วยธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เราศึกษาธรรม ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นธรรมดาๆ อยู่ที่นี่ คำว่า “เป็นธรรม” เป็นธรรมเพราะมีสติสัมปชัญญะ เป็นธรรมเพราะเราใช้เป็นธรรม

ถ้ามันไม่เป็นธรรมเพราะเราใช้เป็นกิเลส เราใช้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกิเลสนะ เราใช้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยกิเลสใช้ มันเป็นโลกียปัญญา โลกียปัญหานี้ใช้ตรีกในธรรม ความคิดไปในธรรม แล้วก็เข้าใจว่าเป็นธรรม มันก็เลยเสียโอกาส เสียโอกาสในการประพฤติกปฏิบัติ เสียโอกาสขณะที่ร่างกายของเราสดชื่น เรามีกำลังของเรา เราทำคุณงามความดีของเราได้ แต่ถ้าเราปล่อยมันจนอ่อนแอ ปล่อยมันจนเจ็บไข้ได้ป่วย แล้วเราเสียโอกาสใหม่ ความคิดโดยโลกียปัญญา ปัญญาที่กิเลสเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้จะทำให้เราเสียโอกาสไป แต่ถ้าเป็นธรรมละ เป็นธรรมมันมีสติสัมปชัญญะ ทำบ่อยครั้งเข้า ทำบ่อยครั้ง เพราะเส้นแบ่งระหว่างโลกียะกับโลกุตระ

โลกียะคือความคิดของกิเลส พอกิเลสมันสงบตัวลงๆ ถ้ากิเลสไม่สงบตัวลง เกิดสมาธิไม่ได้ ถ้ากิเลสมันสงบตัวลงเห็นใหม่ โดยสามัญสำนึก ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นธรรม ก็เป็นธรรม ความคิดเป็นธรรม ทุกอย่างเป็นธรรม เป็นปัญญาปฏิบัติโดยตรง ตรงโดยธรรม เข้าถึงธรรม ปัญญาก็คิดว่านี่เป็นปัญญา เห็นใหม่ นี่ความคิดแบบกำปั้นทุบดิน ความคิดแบบกิเลส ความคิดแบบไม่รู้สีกตัวเลย

แต่ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา จิตมันสงบเข้ามา สงบเข้ามาเป็นอะไร ถ้ากิเลสไม่ยุบยอบตัวลง จิตมันจะสงบได้ไหม จิตไม่สงบ เห็นใหม่ นี่เพราะกิเลสมันโคจรธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตะล่อมเข้ามา ตะล่อมเข้ามาจนเป็นตัวของมันเอง เป็นตัวของจิตเองโดยสัมมา โดยความเห็นถูกต้อง มันจะมีสติสัมปชัญญะ มันจะรู้จักว่าสงบ มันจะรู้จักว่าจิตของเรามีกำลัง จิตที่มีวิฤทธิภาวะ เห็นใหม่ ปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน

ถ้าเป็นปุถุชน ความคิดอย่างนี้เกิดขึ้นไม่ได้เลย มันไม่รู้ว่าอะไรเป็นความคิด อะไรเป็นจิต อะไรเป็นธาตุ อะไรเป็นชั้น มันเป็นอันเดียวกัน แยกไม่ออกหรอก ไม่รู้ ไม่รู้ นี่ก็คนไม่เคยภาวนา เห็นใหม่ ถ้าคนภาวนาเห็นจิตสงบเข้ามา มันจะเห็นความสงบของมัน แล้วมันปล่อยวางอะไรเข้ามา พอจิตมันปล่อยวางเข้ามา มันสงบเข้ามาเรื่อยๆ

เหมือนกับเราฝึกงาน เราทำงานไม่เป็น เราทำงานด้วยการฝึกฝน ด้วยความชำนาญของเรา เราฝึกงานจนเราทำงานเป็นนะ งานมานี่เราทำงานเป็นหมดเลย จิตก็เหมือนกัน มันเริ่มปล่อย มันเริ่มมีสถานะของมัน มันปล่อยของมันแล้วมีสติควบคุมนะ

ปล่อยเพราะอะไร ปล่อยเพราะสติ ปล่อยเพราะปัญญา มันได้ความคิด

พอความคิดมันปล่อยออกมา จิตมันสงบเข้ามาๆ มันรู้สึกตัวของมัน แล้วมันทิ้ง ทำไมความเห็นของเราว่า “นามธรรมจับต้องไม่ได้ สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิรับรู้ไม่ได้ อะไรก็รู้ไม่ได้ นามธรรมไม่มี ชั้น ๕ นี่ก็เป็นปัญญา”...นี่มันจับต้องได้ทั้งนั้น ถ้ามันจับต้องไม่ได้มันจะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นสมาธิ มันจับต้องไม่ได้มันจะรู้ได้อย่างไรว่าเริ่มต้นจุดของความคิดมันเกิดจากตรงไหน ความคิดที่มันออกมาจากจิตมันออกมาอย่างไร

เห็นจิตสงบเข้ามา สงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า จนชำนาญเข้า มันจะตัดเลย ถ้าเราฝึกฝนจนมันเป็นความจริงนะ เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่จิต...รูป รส กลิ่น เสียง เป็น รูป รส กลิ่น เสียง ไม่เคยให้โทษใครเลย คุณติ แสงไฟฟ้า แสงเทียน เราจุดแสงสว่าง เราจุดเพื่อประโยชน์ใช้ใหม่ ทุกอย่างถ้าเราใช้มันเป็นนะ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นอาชีพของเขาเลย คุณสื่อที่เขาหาากินกัน นี่มันก็เสียงทั้งนั้น ภาพทั้งนั้น สิ่งต่างๆ เขาเอามาเป็นอาชีพได้หมดนะ ถ้าคนใช้มันเป็นมันใช้เป็นประโยชน์ได้หมดเลย

แต่เพราะไอ้กิเลสมันโง่ เขาจะได้ประโยชน์ เขาเอาไปหาเงินหาทอง แต่เราไปเสพสื่อนั้น แล้วก็ตื่นตื่นไป ตกกระแสบไปกับเขาให้เป็นเหยื่อของโลก โลกเขาใช้สื่อสารมวลชนหลอก แล้วก็ตามมันไป ถ้าจิตมันมีสัมมาสมาธิขึ้นมา มันปล่อย มันรู้ทันหมดละ สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องของโลกๆ เขาโลกเป็นอย่างไร เป็นสภาคกรรม กรรมสร้างกันมาอย่างนี้ ถึงคราวถึงยุค มันจะเป็นสภาวะแบบนี้ เราช่วยได้ขนาดไหนเราก็ช่วย ช่วยไม่ได้มันก็วางไว้ตามความเป็นจริง แต่เรารักษาใจของเรา พอรักษาใจของเรา สิ่งที่ว่ารูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่จิต รูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่เรา ไม่ให้โทษเราเลย ถ้าเราคุมจิตเราได้ตัวเดียว

โลกนี้มีเพราะมีเรา ถ้าเราคุมตัวเราแล้ว โลกจะมีอะไร โลกก็คือโลกสิ นี่จิตมันปล่อยเข้ามา มันเป็นอิสระของมัน แล้วสังเกต ต้องหมั่นสังเกต หมั่นฝึกฝน นี่จิตเริ่มออกคิด มันเสวยอารมณ์ มันเสวยอย่างไรระหว่างชั้น ๕ กับจิต แต่ถ้าพิจารณากาย จิตสงบเข้ามาจะเห็นสภาวะกาย เห็นรูปของกาย นี่การฝึกฝนวิปัสสนาอย่างนี้

ธาตุ ๔ และ ชั้นที่ ๕ มันจะเป็นธรรมขึ้นมาต่อเมื่อจิตมันสงบ จิตสงบเป็นสัมมา ถ้าจิตสงบเป็นสัมมา ต่างคนต่างอยู่มันก็ยังไม่เป็นธรรม มันเป็นสักแต่ว่า ต่างอันต่างอยู่ เพราะไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เพราะอะไร เพราะคนเกิดตายทุกวัน ถ้ามันมีประโยชน์ คนตายไปเผาเป็นพระอรหันต์หมดเลยที่เชิงตะกอน... ไม่ได้หรอก ไม่เป็น ไม่เป็น มันจะเป็นต่อเมื่อจิตเราสงบ มีวิสุทธิภาวะ มีสัมมาสมาธิ มีจิตสติสมบูรณ์ สมบูรณ์นะ ถ้าสติขาดมันก็ไม่เป็นอย่างนี้ เห็นไหม สติสมบูรณ์ ทุกอย่างสมบูรณ์ แล้วใคร่ครวญด้วยสติปัญญา ๔ นี้ธรรมเกิดตรงนี้ ที่จะเป็นธรรมเพราะอะไร เพราะจิตมันใคร่ครวญ เป็นวิปัสสนา จิตใคร่ครวญ จิตศึกษา จิตเห็นจิต จิตเห็นอาการของจิต คือเห็นอาการของจิตที่มันสลายอารมณ์ นี้สลายอารมณ์นะ ชั้นที่ ๕ กับจิตไม่ใช่อันเดียวกัน

ถ้าเป็นอันเดียวกันนะ เราจำสิ่งใดได้ เราทำสิ่งใดได้ มันจะอยู่กับเราตลอดชีวิต เหมือนรอยสักเลย รอยสักที่ผิวหนังเราจะไม่หลุดเลยถ้าเราไม่ไปเช็ดหรือใช้น้ำยาล้างมันออก ความคิดถ้ามันเป็นเรา มันต้องมีรอยสักในหัวใจตลอด แล้วมันต้องจำได้ตลอดเลย แต่ทำไมมันจำไม่ได้ล่ะ ทำไมบางอย่างลืม คิดทบทวนเท่าไรก็ลืม ลืมหมด ลืมโดยถ้าเป็นประโยชน์นะ

แต่มันจะไม่มีวันลืมเลยถ้ามันเป็นโดยสามัญสำนึก เพราะการเกิดและการตาย บุญกุศลหรือบาปอกุศลมันจะฝังลงที่ใจ บุญเพนิวาसानุสติญาณ ย้อนอดีตชาติได้หมด อดีตชาติที่เกิดมา มันจะอยู่ที่เมล็ดพันธุ์พืช อยู่ที่หัวใจ พอจิตสงบเข้าไปมันจะย้อนอดีตได้หมดเลย ไปเปิดข้อมูลจะรู้จักทั้งหมด ทั้งหมดเลย แล้วมันเป็นอะไร? มันก็เป็นสสารอันหนึ่ง มันก็เป็นวิบากอันหนึ่ง มันก็เป็นผลอันหนึ่ง เพราะมันเวียนตายเวียนเกิด เป็นวิบาก เป็นผล เห็นไหม นี่เป็นผลที่เกิดขึ้นมาแล้ว แต่ในปัจจุบันนี้เราจะลบล้าง ลบล้างสิ่งที่มันข้องใจ นี่เห็นการเสวยของมัน จิตเสวยอารมณ์อย่างไร แล้วจับ

เวลาพระสารีบุตรฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เขาขีดมกฏู ขณะที่หลานของพระสารีบุตรมาต่อว่านะ “ไม่พอใจสิ่งต่างๆ เลย ไม่พอใจสิ่งใดๆ เลย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกที่เธอไม่พอใจเขาด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกมันเป็นวัตถุอันหนึ่ง เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

ถ้าใครเป็นปัญญาวิมุตติ ความรู้สึกมันเป็นวัตถุ ทำไมมันจะจับไม่ได้ มันจับต้องได้ มันแยกแยะได้ แยกแยะรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันทำงานกันอย่างไร มันมีเหตุผลอย่างไร

มันถึงทำให้เราหลงใหลมันอยู่นี้ ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะมันจะจับได้หมดเลย แล้วแยกหมด รูป เป็นรูป เวทนาเป็นเวทนา

เวทนา ไม่ต้องเวทนากายหรือก เวทนาของใจนี่ เพราะมันมีความรู้สึก ถ้ามันมีอารมณ์ ความรู้สึก มันมีชอบและไม่ชอบ มีชอบและชัง ความชอบ สุขเวทนา-ทุกข์เวทนา ถ้าชอบก็เป็น สุขเวทนา ถ้าทุกข์ ไม่พอใจ ผลัก มันเป็นทุกข์เวทนา

สัญญา สัญญาคืออะไร ถ้าไม่มีสัญญาข้อมูลเปรียบเทียบ ความคิดเกิดไม่ได้ ถ้าไม่มี ความคิดเปรียบเทียบ สัญญาเปรียบเทียบ พอใจ-ไม่พอใจ พอมีความคิดขึ้นมา ไม่ยอมคิด เพราะอะไร เพราะเราไม่พอใจ แต่ถ้าชอบ คิดทันทีเลย

สังขารปรุงแต่ง วิญญาณรับรู้ สมานขึ้นมาเป็นอารมณ์ มันก็หมุนไปๆ แล้วเร็วมากๆ เร็วมาก จนไม่ทัน แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามาจะ จับมันจึงพืด จับจิตนี้จึงพืดเลย ความเกิดขึ้นมาจะเห็นสภาวะ แบบนั้นเลย วิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้ามันจะปล่อย การปล่อย ตังคปหานนะ การวิปัสสนา ชั้น ๕ เป็นธรรมอย่างนี้ เป็นธรรมต่อเมื่อเราจับมันแยกแยะ เป็นธรรมต่อเมื่อเราเห็นชั้น ๕ เราเห็น ความคิด นี่ถ้าเราเห็นชั้น ๕ ชั้น ๕ จะเป็นธรรมขึ้นมา แต่ถ้าเราไม่เห็นชั้น ๕ นะ ชั้น ๕ เป็น มาร

คูลี พระอรหันต์ ชั้น ๕ เป็นการะ แต่เรานี้ชั้น ๕ เป็นมาร ถ้าชั้น ๕ เป็นมาร มันก็เหยียบ ย่ำตี ความคิดก็เหยียบย่ำ ความคิดมีกำลังมากกว่าเรา ความคิดทำลายเราตลอดเวลา แล้วเราเป็นผู้รับผล แล้วแต่ความคิดมันจะหลุดกระชากลากไป จะทำอะไรก็ให้ความคิดมันลากเราไป แล้วเราก็เป็นเหยื่อล่อให้ความคิดมันเหยียบย่ำตลอดเวลา แต่ถ้ามันเป็นธรรม เราไม่ยอมไปกับมัน เราดึง มันมา ดึงความคิดมา เราเห็นหมดนะ เห็นจิต ถ้าเราควบคุมจิตได้ ความคิดเกิดไม่ได้

แต่ขณะที่จิตมันสงบขึ้นมาแล้วเราต้องการผล ต้องการผลคือต้องการปล่อยให้จิตออกมาคิด ถ้าจิตออกมาคิด เราเห็น เห็นใหม่ จิตเป็นอวิชชา แล้วมันผ่านกระบวนการของมันคือผ่านเข้าไป ในชั้น คือข้อมูลนี้มันต้องการสิ่งใด นี่ใจ มาร จิตนี้เป็นอวิชชา มันเป็นมาร แล้วมันอาศัยชั้น ๕ ไปออกหาเหยื่อ

ถ้าเราพิจารณาเจโตวิมุตติ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตมันสงบเข้ามาแล้วเห็นเป็นภาพกาย เห็น โดยใคร? เห็น โดยจิตนะ ไม่ใช่เห็นโดยตาเนื้อ ถ้าเห็น โดยตาเนื้อ เห็น โดยสามัญญ์สำนัก อย่างนี้เป็น

ภายนอก คุณติ เราประพฤติปฏิบัติกันใหม่ๆ เราไม่มีกำลังของเราขึ้นมา เราจะไปเที่ยวป่าช้า ไปเที่ยวป่าช้าเพราะอะไร เพราะไปเห็นซากศพแล้วมันสลดสังเวชนะ นี่ซากศพนอนอยู่เราก็ต้องเป็นอย่างนี้ ซากศพมันก็เป็นคนเหมือนกัน ก่อนที่เขาจะตาย เขาก็มีชีวิต แต่เขาเพิดเพลินในโลก เขาไม่มีวิฤติภาวะ เขาไม่รู้จักรัทธิกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาตายไปเปล่าๆ เราก็ต้องตายอย่างนี้ นี่เห็นสภาวะแบบนั้นมันจะหดตัวเข้ามาๆ จิตมันจะหดตัวเข้ามา

เราคิดถึงความตาย จิตมันจะไม่มีกำลังออกไปอีกรูป รส กลิ่น เสียงมาเป็นสมบัติของมัน ถ้ามันเพิดเพลินในตัวของมัน มันจะว่ามันไม่เคยตายเลย มันจะอยู่ค่าฟ้า มันจะเที่ยวไประรานเขา ระรานด้วยความคิดนะ ความคิดระรานเขาไปหมดเลย อยากได้อย่างนั้น อยากมีอย่างนี้ อยากทำอะไร ไประรานเขาหมดเลย

แต่ถ้ามันคิดถึงความตายๆ มันจะหดตัวเข้ามา หดตัวเข้ามาเป็นตัวของมันเอง มันจะไม่ระรานใครเลย ไม่ระรานใครมันก็ย้อนกลับเข้ามา นี่ดูภายนอก ภายนอกๆ เพราะผลของมันคือสมณะ ผลของมันคือการสงบตัวเข้ามา จิตจะหดตัวเข้ามาเป็นอิสระ เป็นตัวของมันเอง แล้วน้อมไป ถ้าเห็นภายใน เห็นเป็นกาย เห็นเป็น โครงสร้างของร่างกาย จะส่วนใดส่วนหนึ่งก็ได้ ผมเส้นหนึ่งก็ได้ ขนเส้นเดียวก็พอ ผิวหนังตรงไหนก็ได้ที่มันขยายส่วนออกไป มันเห็นสภาวะของมัน มันขยายส่วนของมัน ขยายส่วนด้วยอะไร? ขยายด้วยธรรม

นี่ใน ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ เป็นธรรมต่อเมื่อจิตมันสงบเข้าไป แล้วเห็นธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ ตามความเป็นจริง แล้วขยายส่วน แยกส่วน เป็นวิภาคะ วิภาคะคือการขยายส่วน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมเอาไว้ ขณะที่ เป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็มีธาตุ ๔ ชั้น ๕ เหมือนกัน เป็นพุทธลักษณะ นี่เขาพยากรณ์แล้วมันก็ยังไม่เป็น ถ้ายังไม่มีการฝึกมันยังไม่เป็นหรอก ถ้ามีการฝึกฝนก่อน มีการฝึกฝน มีการกระทำขึ้นมาของจิต กิจจญาณ เวลาสำเร็จแล้วไปเทศน์บัญญัติวิคัลยี่ “เมื่อก่อนเราไม่เป็น อยู่ด้วยกัน ๖ ปี อุบัติฐากมา เราไม่เคยพูดอะไรใหม่ที่เราเป็น พระอรหันต์ บัดนี้เป็นพระอรหันต์นะ กิจจญาณ สัจจญาณ เกิดขึ้นมาจากเรา” เทศน์ฉัมมจักกฯ “เจียหุลงฟัง เจียหุลงฟัง” นี่เจียหุฟังด้วยจิตสงบ ด้วยจิตของพระบัญญัติวิคัลยี่ที่ได้ฝึกฝนมา อุบัติฐากมา ๖ ปี ทำความสงบมาพร้อม นี่ทำความสงบของใจมา

ขณะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาธรรมจักๆ พระอัญญาโกณฑัญญะใช้ปัญญาใช้ตาของใจ ไตร่ตรองตามไป “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับทั้งหมดเลย”

เกิดความคิด ชั้นที่ ๕ ธาตุ ๔ และ ชั้นที่ ๕ เกิดดับหมด แต่เพราะไม่รู้เท่า เพราะไม่ทัน เพราะไม่รู้จริง แต่มีกำลังของจิต พอมีกำลังของจิต เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมขึ้นมา ปัญญาที่มีกำลัง แล้วปัญญาวัดก็ทั้ง ๕ อุปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาด้วยกัน ทำไมไม่บรรลุธรรมพร้อมกัน ทำไมไม่เห็นเหมือนกัน ทำไมต่างกัน

นี่ไง วาสนา การกระทำ ที่เราทำบุญกุศลกัน สิ่งนี้มันจะสะสมลงมาที่นี้ แม้แต่ปัญญาวัดก็ก็ไม่เหมือนกัน จะรู้เหมือนกันเป็นไปไม่ได้ แต่รู้ขณะที่สร้างบุญญาธิการมา พระพุทธเจ้าเทศนาว่าการที่ละองค์ๆ ขึ้นมาจนเป็นพระโสดาบันทั้งหมด เทศน์อนัตตลักขณสูตรออกไปเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย พอเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด นี่มีพยานหลักฐาน มีสิ่งที่รู้ตามกัน ประพฤติปฏิบัติจากหัวใจ ใจมีขอบคัมน์จะรู้ตามกันได้ นี่มันเห็นมาจากใจ

ถ้าจิตมันสงบเข้ามาแล้วเห็นกายโดยตาของใจ เห็นไหม ถ้าเห็นกายโดยตาของเนื้อ คูลี เราไปดูซากศพแล้วหลับตา ในวิสุทธิมรรคนะ การไปเที่ยวป่าช้า ให้ขึ้นไปทางเหนือลม อย่าไปได้ลม เพราะกลิ่นมันแรง ให้ขึ้นไปทางเหนือลม แล้วฟัง หลับตา ภาพนั้นคิดใหม่ ถ้าภาพไม่คิด ให้ฟัง ทำจิตให้สงบแล้วฟัง แล้วหลับตา การหลับตา นั้นนะ เกิดภาพนิมิต

ถ้าหลับตาแล้วเห็น ให้กลับมาที่อยู่ กลับมาที่อาศัย แล้วพยายามฟัง พยายามทำความเข้าใจภาพนั้นชัดเจน ภาพชัดเจนขึ้นมาแล้วให้ขยายส่วนแยกส่วน การขยายส่วนแยกส่วน วิภาคะ นี่เป็นธรรม เป็นธรรมต่อเมื่อจิตมันมีการกระทำ เป็นธรรมต่อเมื่อเราเป็นเจ้าของการกระทำ ถ้าเป็นเจ้าของการกระทำ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” เหตุเราสร้างขึ้นมาดี เหตุเราทำมาถูกต้อง มันก็จะ เป็นธรรมของเรา

พระไตรปิฎกนี้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น แล้วไม่ใช่ธรรมจริงๆ ด้วย ธรรมจริงๆ คือใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บรรลุธรรม ที่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว บรินิพพานไป นี่เป็นกิริยาของธรรม เป็นคำสั่งคำสอน เป็นคำเทศน์ เป็นวิธีการที่วิ่งเข้าหาเป้าหมาย เป็นวิธีการที่วิ่งเข้ามาที่ใจของเรา ไปวิเคราะห์ตัวนั้นไม่ได้ เราไปวิเคราะห์วิัจัยกันว่าเราจะเดิน

ผิดพลาด เราจะวิเคราะห์วิถีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น” ส่งออกหมดคนะ

เราไปเบิกเงินคนอื่นแล้วนับให้คนอื่น นี่โค่นปล้น เราต้องไปใช้จ่าย ใช้แทนเขาณะ นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยึดกัน แล้วก็ต้องเป็นสภาวะแบบนั้น เราเองแห่งผากณะ ใจเราไม่มีเลย ถ้าใจเราเราศึกษาธรรมขนาดไหนมันเป็นแนวทาง แนวทางซึ่งเข้ามาที่ใจ ทวนกระแสเข้ามาที่ใจ เราวางให้หมด เวลาประพาศปฏิบัติต้องวาง ถ้าไม่วางไว้ สิ่งนั้นมันจะสร้างภาพเป็นวิปัสสนิก อารมณ์เป็นอย่างนั้น สภาวะเป็นอย่างนั้น สิ่งต่างๆ เป็นอย่างนั้น แล้วมันจะขัดแย้งกับความเป็นจริง

ความเป็นจริง เพราะจิตเราสงบจริงๆ ปัญญาเราเกิดจริงๆ แล้วเกิดอย่างนี้ ขณะคนที่เห็นไหม คุณ ผู้ที่ชำนาญการเขามองเราออกว่าเราทำอะไรผิดอะไรถูก ขณะที่เราเกิดขึ้นมา เกิดมาทำไมไม่เหมือนกับพระไตรปิฎกล่ะ ทำไมไม่เหมือนกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...ไม่เหมือน เพราะอันนั้นเป็นผล อันนั้นเป็นผลจากการกระทำที่มันเป็นผลแล้ว

แต่ขณะที่เราจะเจริญอกงาม หน่อของพุทธะมันเกิดกับใจของเราแล้วไม่กล้าทำ ไม่กล้ารดน้ำพรวนดิน ไม่กล้ารักษาหน่อพุทธะ หักมันทิ้งซะ เพราะอะไร เพราะมันไม่เหมือนกับในพระไตรปิฎก...ไม่เหมือน ไม่เหมือนเพราะนั่นมันเป็นข้อ เห็นไหม คุณ ใจมันเป็นข้อเป็นลำ มันใหญ่โต แต่หน่อมันผุดขึ้นมา นี่มันเป็นความเพียรของเราละ

มันสังเวชตรงนี้ สังเวชว่า นี่ทำเพื่อประโยชน์กับเรา แต่เราเอากิเลสไปศึกษากัน แล้วก็มาเหยียบย่ำหน่อของพุทธะในหัวใจที่มันจะเกิด พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ที่ใจ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์จะเกิดจากหัวใจนี้ แล้วหัวใจมันจะมีกำลังขึ้นมา มันจะสร้างกำลังขึ้นมา มันจะเป็นธรรมขึ้นมา แล้วเราไม่ยอมให้เป็นความเป็นจริง เราจะบอกให้เหมือนทางวิชาการ...ไม่เป็น ไม่เป็นหรือ ไม่ใช่

แม้แต่ปฏิบัติมาเหมือนกันก็ไม่เหมือนกัน เพราะจิตนิสัยไม่เหมือนกัน การชอบต่างกัน จิตนิสัย ไม่มีอะไรเหมือนกันเลย ปล่อยให้มันเป็นสัจจะความจริง ให้เป็นปัจจุบันของใจดวงนั้น ใจดวงใดปฏิบัติแล้วให้มันเป็นความจริงกับใจดวงนั้น ถ้ามันเป็นความจริงกับใจดวงนั้น มันก็เกิดขึ้นมากับใจของเรา

สิ่งที่มันเป็นความจริง ความจริงเกิดจากจิต เกิดจากการกระทำของจิตของเราเอง จิตเราไอ้ จู้ทุกขี้จี้ยาก ไอ้ปฏิสนธิจิตที่มากเกิดในร่างกาย จะเป็นนาย ก. นาย ข. จะพระอะไรก็แล้วแต่เกิดมา สิ่งที่เกิดขึ้นมามันชั่วคราวทั้งนั้น นี่สมมุติ แต่สมมุติโดยวาสนา เกิดมาได้บวช ได้เป็นพระ เป็นพระนี่เป็นนักรบ รบกับอะไร? รบกับกิเลส แล้วมีอุปัชฌาย์อาจารย์ บวชมาแล้วเป็นสงฆ์ เป็นสงฆ์ โดยสมบูรณ์ด้วยกันทั้งหมด เพราะเป็นสมมุติสงฆ์ มีศีล ๒๒๗ ด้วยกัน เสมอภาคกัน ทิฐฐิเสมอ กัน ความเห็นเสมอกัน ลงอุโบสถสังฆกรรมด้วยกันได้ทั้งหมด ทำสังฆกรรมได้ ทำทุกอย่างได้หมด นี่วาสนามีหรือยัง นี่โอกาสเปิดกว้างให้ทุกๆ คนเลย แล้วโอกาสเปิดกว้างขนาดนี้ทำไมไม่ ขวนขวาย ไม่จริงจัง ไม่มีการกระทำให้มันเกิดขึ้นมาเป็นสมบัติของเรา

สมบัติของเราจะเกิด “สมบัติของเรา” ฟังสิ มันจะมีบุญกุศล อริยมุมิในหัวใจเท่านั้นที่เป็นสมบัติของเราที่จะไปกับใจดวงนี้ เรื่องต่างๆ ไม่ไปกับเราหรอก ไม่ไปกับเรา เห็นไหม โลกจะแปรปรวนยิ่งน่ากลัวมาก สภาวะโลกน่ากลัวมากเพราะอะไร เพราะโลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกไม่มีสิ่งใดเต็มหรอก แต่เพราะการสื่อสาร แต่เพราะความเป็นไปของโลก การสื่อสาร จะให้โลกนี้เป็นตลาดเดียว พอเป็นตลาดเดียว ทุกอย่างมันรวดเร็ว แล้วมันทำความแปรปรวนของโลก โลกจะมีแต่ความร่ำร้อนตลอดไป

ไม่ใช่ที่เราร่ำร้อนแล้วจะหนีมันนะ เราร้อนแล้วเราต้องอยู่กับมัน แต่เรามีอะไรเป็นที่พึ่งอาศัยล่ะ แต่ถ้าเรามีหัวใจอันนี้ เรามีหัวใจของเรา เราร้อนเราก็อยู่กับความร่ำร้อน เพราะเป็นสภาคกรรม เกิดมาร่วมโลก หนีไม่ได้หรอก คูสิ เราเกิดมาทั้งพุทธกาล สิ่งนี้มันก็เป็นคุณธรรมอยู่แล้ว แล้วเราสร้างของเราขึ้นมา

ถ้าจิตของเรา เราเร่งของเรา เราทำของเรา แล้วถ้าจิตของเรามันมีที่พึ่งอาศัย ทำสมาธิขึ้นมา จิตสงบขึ้นมา เหมือนมีบ้านมีเรือนหลังหนึ่ง คูสิ เราเปรียบเหมือนนั่งอยู่กลางแดดกลางฝน ฝนตก แดดออกตลอดไป เราก็เปียกปอนตลอดไป เราก็มีความร่ำร้อนตลอดไป เราไม่มีที่พึ่งเลย ถ้าเราสร้างหลักใจของเราขึ้นมา พอจิตมันสงบเข้ามามันก็มีที่พึ่ง มันพออยู่พอกิน มันมีบ้านมีเรือนให้อาศัยแล้ว เพราะเราหลบเข้าที่นี้ได้ เขาร้อนกัน เราไม่ร้อน เขาตื่นไปกับโลก เราไม่ตื่นไปกับเขา เราหลบเข้ามาเป็นตัวของเราเอง

สิ่งที่มันเกิดมันตายมันก็เป็นธรรมชาติทั้งนั้น ถึงวิกฤติแล้วมันก็ต้องเป็นไปอย่างนี้ แต่เรามีหลักใจของเรา เรามีที่พึ่งอาศัย แล้วถ้ามันวิปัสสนาขึ้นมาอีก นี่เป็นธรรม ธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ หัก

ให้มันมีความจริง ให้มันเกิดมาจากใจของเรา ให้เกิดการแยกแยะ ให้เกิดการจับต้อง ให้เกิดการวิปัสสนา ให้เกิดความเป็นจริง

โลก เห็นใหม่ คุณติ รถเขาปล่อยเกียร์ว่างหมด มันไม่มีใครจับเคลื่อนไปได้เลย แล้วรถของเรา เราคิดเครื่องได้ เราใส่เกียร์ รถเราเคลื่อนออกไป รถของเราจะเคลื่อนออกไปนะ เพราะอะไร เพราะมันทอดเพื่อออกไป มันต้องวิ่งออกไปโดยธรรมชาติของมัน จิตก็เหมือนกัน ถ้าเกิดได้วิปัสสนา ถ้ามันเป็นไปนะ คุณความเคลื่อนไปของจิตสิ จิตมันจะจับเคลื่อนของมันไปอย่างไร มันวิปัสสนาไปแล้วมันปล่อย มันปล่อยวางอะไรไป เห็นใหม่ มันปล่อยวาง ตังคับทาน แล้วทำบ่อยครั้งเข้า จะธาตุ ๔ ก็ได้ ชั้นที่ ๕ ก็ได้ ถ้ามันปล่อยบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุด เราถึงเป้าหมายนะ

รถมันเคลื่อนไป ผ่านวิกฤติต่างๆ ขึ้นห้วยลงเขา ขึ้นลง มันต้องบังคับรถเราไป ขณะที่เราวิปัสสนาไปมันจะมีสิ่งนั้นเข้ามาสอดแทรก เห็นใหม่ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา วิปัสสนาของเราขึ้นมา ปัญญา ธรรมนี้ประเสริฐมาก แต่กิเลสของเรา ความพลั้งผลของเรา การวิปัสสนาของเราไปทำแล้วหวังอย่างนั้น ปล่อยอย่างนี้ มันจะมีกิเลสเข้ามาชักให้เราคล้อยตามไป ถ้าคล้อยตามไปที่หนึ่งก็ผิดที่หนึ่ง ก็ตั้งต้นใหม่ ผิดที่หนึ่งก็ตั้งต้นใหม่ มันจะมีนะ การประพฤติปฏิบัติไป การวิปัสสนาไป

ไม่ใช่ว่าพอเราเป็นนักปฏิบัติ เห็นใหม่ คุณติ เรามีลูกศิษย์ลูกหา เราเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะทำดีเราบอกเด็กว่าจะทำดี เราจะช่วยเหลือกัน เราจะเจือจางกัน แต่เวลากิเลส พอเราทำดี มันไม่ให้เจือจางหรือ มันหลอก มันจะขุดหลุมพราง มันจะพาเราไปตกเหวตกบ่อ มันจะทำให้การกระทำของเราผิดพลาด เพราะอะไร เพราะถ้าเราผิดพลาด เราไม่สามารถชำระกิเลสได้ เราไม่สามารถทำลายกิเลสให้มันขาดออกไปจากใจได้

ชั้นที่เป็นมาร เพราะมารมันต้องการที่อยู่ของมัน มารมันยึดหัวใจของสัตว์โลกเป็นที่อาศัย มาที่ภพที่ชาติ แล้วเวลาเรามาเจอธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากึ่งพุทธกาลเจริญขึ้นมาอีกหนหนึ่ง แล้วเราทำของเราขึ้นมาจนเกิดเป็นความจริงขึ้นมา เกิดเป็นความจริงขึ้นมาแน่ละ “มันมีปัญหาใคร่ครวญแล้ว มันปล่อยวางแล้ว ทุกอย่างปล่อยวางแล้ว” แต่ถ้าเราหมั่นคราดหมั่นไถ หมั่นกระทำบ่อยครั้งเข้า จนถึงที่สุดมันจะเป็นสมุจเฉทพหาน

การปล่อยวางมันจะเป็นตทั้งคปทาน มันปล่อยวางชั่วคราวๆ เว้นไว้แต่จิตปภาปัญญา จิตปภาปัญญาคือผู้ที่มีอำนาจวาสนา มันคิดพิจารณาไปมันจะขาดทันทีเลย ถ้าย้อนกลับล่ะ ย้อนกลับขึ้นมา กว่าที่เขาจะได้มา ต้นทุน คือเขาทำมาของเขาอย่างนั้น เขาได้สร้างบุญกุศลของเขาอย่างนั้น เขาได้สละมา คุณิ เวลาพระอรหันต์ขึ้นมา เห็นไหม ทำไมพระสวลีไปไหนก็มีลาภสักการะรององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตรมีปัญญารององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คำว่า “รอง” คือเหลือล้นทุกๆ องค์นะ

แต่ถ้าผู้ที่ทุกข์ยาก เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ในการกระทำของเรา ถ้าเราปล่อยวาง เราไม่ใคร่ครอบงำของเรา เราไม่มีสติรอบคอบ สติ-มหาสติ ปัญญา-มหาปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นมันจะละเอียดรอบคอบขึ้นไปเรื่อยๆ บ่อยครั้งเข้า แยกแยะมันๆ มันจะปล่อยวางขนาดไหน มันไม่มีผลตอบสนอง มันไม่มีขณะของจิตที่มันเป็นไป

ขณะของจิตนะ กุปปธรรม-อกุปปธรรม เห็นไหม กุปปธรรม คือ สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมที่เกิดขึ้นมา สภาวะที่เกิดขึ้นมาคืออนัตตา คือการเกิดขึ้น การตั้งอยู่ และการแปรสภาพไป โดยธรรม หรือโดยสมาธิ หรือโดยปัญญาแล้วแต่ มันเป็นกุปปธรรม มันเกิดขึ้นมาโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง ที่บอกกิริยาของธรรม กิริยาไม่ใช่ผล ธรรมในพระไตรปิฎกเป็นกิริยาของธรรมทั้งหมด มันไม่ใช่เป็นผล

“ผล” ผลคือโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี คืออะไร พระไตรปิฎกบอกไว้ไหม? พระไตรปิฎกไม่ได้บอกไว้เลย แต่สิ่งที่เกิดขึ้นมา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา เป็นกุปปธรรม มันเกิดขึ้นมา แล้วเราทำสภาวะธรรมอย่างนี้อยู่ มันเป็นธรรมที่เกิด แล้วโดยธรรมชาติ โดยธรรมที่ว่ามันเป็นอนัตตา มันแปรสภาพ โดยความเป็นจริงมันก็นิจจังอยู่แล้วโดยข้อเท็จจริงของสสาร ของธาตุ ๔ และ ชั้นที่ ๕ แล้วปัญญามันเกิดขึ้นมาทำลายมันอีก เป็นอนัตตาไปอีก นี่กุปปธรรม บ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุด ขาด สมุจเฉทปทาน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ กายกับจิต ชั้นที่ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้นที่ ๕ ชั้นที่ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้นที่ ๕ อกุปปธรรม ถ้าขาด หนเดียว ขณะที่มันสรูป สรูปผลรอบเดียว

แต่ถ้ายังปล่อยๆๆ มันยังสรูปไม่ได้ ไม่มีเหตุมีผล สรูปไม่ลง นี่ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นธรรม แต่จะสรูปลงของมันเป็นความจริง ขณะที่มันเป็นธรรมแล้ว ชั้นที่ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้นที่ ทุกข์ไม่ใช่

เรา ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์เป็นทุกซ์ จิตเป็นจิต ปล่อยหมด วางหมด ปล่อยหมดเลย ปล่อยอย่างไร ใครเป็นคนบอกว่าปล่อย? ธรรมะไง

ขณะที่วิปัสสนาไป ถ้ามันเป็นกิเลส กิเลสมันก็ขุดบ่อล่อตลอดไป แต่ถ้าเป็นธรรม เรามีสติสัมปชัญญะบ่อยครั้งเข้าๆ ธรรมคือสัจธรรม ธรรมคือสัจจะความจริงที่เราสร้างขึ้นมาจาก มัน เป็นสมบัติส่วนตัว มัน เป็นสมบัติของจิตดวงนั้น เป็นสันติภูมิ โภที่จิตมันสัมผัสได้ จิตมันปล่อยวางได้ แล้วมันเป็นอกุปปธรรม จะจับพลิกหัวว่าดิน พญามารจะมาข่มขู่ขนาดไหน จะให้เสื่อมจากตรงนี้ไป เป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็นอกุปปธรรม อกุปปธรรมคืออวิชชาที่มันจะแปรปรวน มัน เป็นความจริงในใจดวงนั้น

ใจดวงนั้นมีความจริงส่วนหนึ่ง แล้ววิปัสสนาไป ธาตุ ๔ ชั้นที่ ๕ เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ธาตุ ๔ ชั้นที่ ๕ ทั้งนั้น ธาตุ ๔ และ ชั้นที่ ๕ คือกายกับจิตนี้เท่านั้นที่เป็นสถานที่ทำงาน ขณะที่ทำงานไป จิตมันทำงานของมันไป นี่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรม เราสร้างขึ้นมา

ถ้าเป็นกิเลส กิเลสมันก็พาลล้มลุกคลุกคลาน กิเลสมันจะต่อต้าน คุณ คุณคนทิวภูมิ คนที่มีมานะกล้า จะต้องมีการบูชาอาจารย์ที่เข้มแข็ง จะต้องมีการโต้แย้งที่รุนแรง ต้องมีอุปบายวิธีการที่จะชักนำให้ความเห็นเข้ามาในทำนองคลองธรรม ทำนองคลองธรรมคือสัมมาทิฐิ สัมมาทิฐิที่เป็นการตรวจสอบกัน การ ธรรมสาธุชา เอตมมุงคสมุตตม มันจะลงในรอยเดียวกัน

ในการกระทำ ในการก้าวเดิน วิธีการต่างกันได้มหาศาล ผลอันเดียวกัน ผลต้องเป็นอันเดียวกัน ต่างกันไม่ได้ เพราะถ้าต่างกันไม่ใช่อริยสัจ อริยสัจ สัจจะกับอริยสัจจะ อริยสัจจะเป็นความจริงอย่างนี้ ถ้าความจริง มันตอบสนองมาเหมือนกัน แต่เพราะว่าวาสนาของคนไม่เหมือนกัน การกระทำของคนไม่เหมือนกัน ให้เขาก้าวเดินมาตามการกระทำที่เป็นจริงของเขา ไม่ใช่เห็นการกระทำของเขาแล้วเราไปสงสารนะ

เราไปสงสารชาวเรือ ชาวเรือเขาเดินทางด้วยเรือทางน้ำ เราบอกทำไมไม่เอารถละ เอารถไปให้เขา เอาสิ่งต่างๆ ไปให้เขา มันเป็นไปได้ไหม ในเมื่อเขาเป็นชาวเรือ เราก็ต้องเอาเรือให้เขา ให้สิ่งที่จะอำนวยความสะดวกทางเรือ ถ้าเขาเดินทางทางบก เราอำนวยความสะดวกกับเขาทางบก

นี่ก็เหมือนกัน เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ การเดินทางของแต่ละการเดินทาง การเดินทางระหว่างจิตที่มันก้าวเดิน ครูบาอาจารย์ถ้ารู้จริงจะมีความเห็นชอบ จะมีการชักนำ นี่มีครูมีอาจารย์

เป็นผู้ชี้แนะ เป็นคนบอกอุบายวิธีการ ถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์ชี้อุบายวิธีการ เราจะต้องเอาหัวชนภูเขา แล้วลองผิดลองถูกของเราไป

หลวงปู่มั่นลองผิดลองถูกมา ขณะที่ประพฤติปฏิบัติมา ไปเห็นกายขนาดใหญ่แล้วแต่ เวลาจะย้อนเข้ามาพิจารณาภายในไม่ยอมเข้า เพราะอะไร เพราะพระโพธิสัตว์กำลังค้น จนกระทั่งได้คุณพิณิจ ใช้การไคร้ครวญ “เป็นเพราะเหตุใด เป็นเพราะเหตุใด ออกมาแล้วก็มีความเห็นเหมือนปกติ มันไม่ได้ชำระล้างกิเลส กิเลสไม่ได้เบาตัวลงเลย ความขุ่นใจ ความหมองใจ ความเศร้าสร้อย เหงาหงอยมันไม่ได้จางออกไป อะไรออกไปเลย สงบเข้าไปก็เหมือนเรากินข้าวแล้ว ฟรุ้งก็กินข้าวอีก มันก็เท่านั้นเอง ถึงที่สุดแล้วมันเพราะเหตุใด”

ถึงต้องลา ลาพระโพธิสัตว์ ลาสีที่สร้างสมมา เพราะสร้างสมมาถึงมีเขาวนัปัญหา เพราะมีเขาวนัปัญหาถึงได้มีการค้นคว้า เพราะการค้นคว้าตามความเป็นจริงมันถึงมีผลเกิดขึ้นมาตามความเป็นจริง สิ่งที่เกิดความเป็นจริงมันเกิดมาจากที่ไหนล่ะ มันเกิดมาจากหนังสือตำราเล่มไหน

มันก็เกิดจากในหัวใจของท่าน ก็เป็นสมบัติของท่าน ท่านมีสมบัติความเป็นจริงขึ้นมา ท่านถึงเป็นครูบาอาจารย์ของเรา แล้วท่านก็เอาประสบการณ์ของท่านมาดูแล มาถนอมธรรมทายาท ที่เราจะเป็นธรรมทายาทกัน ถนอมรักษาขึ้นมา ให้ธรรม ให้ทายาทขึ้นมา ให้มันเจริญเติบโตขึ้นมา เจริญเติบโตมาเพื่อใคร? ก็เพื่อดวงใจดวงนั้น ถ้าดวงใจดวงนั้นมันมีหลักของมันแล้ว ดวงใจดวงนั้นก็มีหัวใจเป็นธรรมแล้ว มันจะทำสิ่งใดๆ ไม่ได้เลย เพราะมันเป็นอกุศล สิ่งที่เป็นอกุศลจะเข้ากับจิตที่เป็นธรรมไม่ได้ จิตที่เป็นธรรมคือใจเป็นธรรม นี่สิ่งที่เป็นธรรม เห็นไหม น้ำกับน้ำมันเข้ากันไม่ได้หรือ จิตที่เป็นธรรมแล้วทำสิ่งที่เป็นอกุศลไม่ได้ เพราะอะไร

เพราะธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ พอจิตมันสวຍอารมณံ มโนวิญญานะปี นิพพิหนุติ มโนสมมุเสปี นิพพิหนุติ มันทิ้งไปแล้ว แล้วมันเป็นฐานของความคิด แล้วฐานความคิดมันจะออกมาสื่อกับสังขม แล้วออกมาเป็นสิ่งที่สกปรกนี่ออกมาทำไม ออกมาเพื่อให้มันสกปรก ออกมาทำไม คุณสิ เราจะไปไหน เราชอบแต่ของสวยๆ งามๆ สิ่งสกปรกเราไม่ชอบใจเลย แต่ของสวยๆ งามๆ ในโลกนี้มันไม่มี เพราะอะไร เพราะมันไม่มีอะไรคงที่ มันต้องแปรสภาพ มันต้องเนาเปื่อยอยู่ตลอดเวลา

แต่ขณะจิตที่มันสงบขึ้นมา สิ่งนี้เป็นเศษส่วนใด สอุปาทิเสสนิพพาน สิ่งที่เป็นเศษส่วน สิ่งสื่อความหมาย สื่อกันเพื่อความเข้าใจ สื่อกันเพื่อหัวใจของเขา จากใจดวงหนึ่งให้กับใจดวงหนึ่ง

จากใจดวงที่รู้แล้ว ใจที่เข้าใจแล้ว ให้อภัยกับใจที่มันมืดบอด เพื่ออะไร? เพื่อจรโลงศาสนาตายาท สิ่ง
ที่ศาสนาตายาทขึ้นมา มันเจริญเติบโตขึ้นมาอย่างนี้ ถ้าจิตมันเจริญเติบโตขึ้นมา มันเป็นประโยชน์
กับใคร มันเป็นประโยชน์กับใครล่ะ? มันเป็นประโยชน์กับสัตว์โลก

สัตว์โลก ตัดจะเป็นผู้ซื้อ เราเป็นผู้ซื้อนะ ในสโมสรสันนิบาต ทุกดวงใจว่าแห้ว แม้แต่
ในสโมสรสันนิบาตมีความสุขขนาดนั้น แต่มันเศร้าหมองในหัวใจ เห็นไหม แต่ถ้ามันเกิด
สภาวะธรรมขึ้นมาละ เพราะใจดวงนั้น ตัดจะเป็นผู้ซื้อ ในเมื่อตัดจะเป็นผู้ซื้อ เป็นผู้ปลดความ
ข้องเหล่านั้น มันก็ไม่ใช่ผู้ซื้อ จิตมันก็ไม่มีการเหยียบย่ำ สิ่งที่ไม่มีการเหยียบย่ำมันก็เป็นธรรม

พอเป็นธรรมขึ้นมา นี่ไง ถ้ามีความจริงอย่างนี้ มันไม่มีอะไรปิดกั้นในหัวใจหรอก ไม่มีสิ่ง
ใดเลยจะปิดตาธรรมได้ ตาธรรมทะลุเลย จากใจดวงหนึ่งให้อภัยกับใจดวงหนึ่ง ใจดวงนี้สว่างไสว ใจ
ดวงนี้มีความสุข มีความเป็นไป นี้สุขในวิมุตติสุข ไม่ใช่สุขทางโลกๆ หรือ สุขทางโลกนี้สุขโดย
อามิส สุขโดยชั้น ชั้น ๕ สุขคู่กับทุกข์ สุขเวทนา-ทุกข์เวทนา ก็สุขในชั้น ๕ ชั้น ๕ ธาตุ ๔
และ ชั้น ๕ เป็นธรรมๆ...ไม่เป็นหรือ ไม่เป็น

เพราะมันพ้นไปจากธาตุ ๔ และ ชั้น ๕ มันถึงเป็นวิมุตติสุข เอวัง